

An Bhruiséil, 25 Bealtaine 2022
(OR. en)

9490/22

TRANS 322
AVIATION 95
MAR 118
RELEX 690
CONSOM 132
ECOFIN 500
COMPET 397
AGRI 212
VETER 50
PHYTOSAN 21

NÓTA CLÚDAIGH

ó:	Ardrúnaí an Choimisiúin Eorpaigh, arna s(h)íniú ag Martine DEPREZ, Stiúrthóir
dáta a fuarthas:	23 Bealtaine 2022
chuig:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Ardrúnaí Chomhairle an Aontais Eorpaigh
Uimh. an doic. ón gCoim.:	COM(2022) 211 final
Ábhar:	TEACHTAIREACHT ÓN gCOIMISIÚN CHUIG PARLAIMINT NA hEORPA, CHUIG AN gCOMHAIRLE, CHUIG COISTE EACNAMAÍOCH AGUS SÓISIALTA NA hEORPA AGUS CHUIG COISTE NA RÉIGIÚN Plean teagmhasach iompair

Gheobhaidh na toscaireachtaí i gceangal leis seo doiciméad COM(2022) 211 final.

Faoi iamh: COM(2022) 211 final

AN COIMISIÚN
EORPACH

An Bhruiséal, 23.5.2022
COM(2022) 211 final

**TEACHTAIREACHT ÓN gCOIMISIÚN CHUIG PARLAIMINT NA hEORPA,
CHUIG AN gCOMHAIRLE, CHUIG COISTE EACNAMAÍOCH AGUS SÓISIALTA
NA hEORPA AGUS CHUIG COISTE NA RÉIGIÚN**

Plean teagmhasach iompair

TEACHTAIREACHT ÓN gCOIMISIÚN CHUIG PARLAIMINT NA hEORPA, CHUIG AN gCOMHAIRLE, CHUIG COISTE EACNAMAÍOCH AGUS SÓISIALTA NA hEORPA AGUS CHUIG COISTE NA RÉIGIÚN

Plean teagmhasach iompair

1 RÉAMHRÁ

Le dhá bhliain anuas, tá earnáil iompair an Aontais go mór thíos le dhá mhór-ghéarchéim – paidéim COVID-19 agus ionsaí míleata na Rúise i gcoinne na hÚcráine. Tá an-tionchar déanta ag paidéim COVID-19 ar an tsochaí, lena n-áirítear an earnáil iompair¹. Chun an ráig a shrianadh, rinneadh roinnt beart a chuir srian le taisteal idirnáisiúnta agus intíre, amhail dí-anáil fhisiciúil, orduithe fanacht ar an mbaile, dúnadh iompair phoiblí, rianú teagmhála agus coraintín, agus dúnadh teorann. Bhí tionchar breise ag an easpa comhordaithe ar na bearta náisiúnta ar an earnáil iompair trí bhac a chur ar oibríochtaí iompair trasteorann², rud a mhéadaigh go minic na héifeachtaí a bhí ag an suaitheadh tosaigh ar dhaoine agus ar an gceileagar³.

Tá éifeacht iomlán ionsaithe míleata na Rúise i gcoinne na hÚcráine fós le nochtadh. Ó cuireadh tús leis an ionradh, tá cabhair dhaonnúil á cur ar fáil ar scála nach bhfacthas riamh roimhe seo ag údarais na mBallstát agus ag cuideachtaí iompair an Aontais Eorpaigh – go háirithe i dtíortha atá ar theorainn na hÚcráine. Tá an cogadh agus na smachtbhannaí tar éis a lán dúshlán a chruthú freisin d’iompar an AE: Tiománaithe trucaílí atá suite i limistéar coinbhleachta, dúnadh aerspás na Rúise, scriosadh bhonneagar iompair na hÚcráine, ciorruithe slabhraí soláthair, agus brú aníos ar phraghsanna ola.

Ní hé an dá chás sin an chéad mhórshuaitheadh ar chóras iompair an Aontais. Bhí tionchar sistéamach ag titim an bholcáin Íoslannaigh Eyjafjallajökull an 14 Márta 2010 agus ag titim Tollán Rastatt an 12 Lúnasa 2017 ar an earnáil iompair, do phaisinéirí agus do lasta araon.

Sa phlean teagmhasach iompair, a chuirtear i láthair sa Teachtaireacht seo, moltar bosca uirlisí chun déileáil le haon chineál géarchéime iompair⁴. Is freagairt í ar iarraidh na Comhairle⁵ ar an gCoimisiún plean teagmhasach Eorpach a dhréachtú maidir le hiompar lastais do phaindéimí agus do ghéarchéimeanna tromchúiseacha eile. Ina theannta sin, foráiltear leis an straitéis maidir le soghluaisteacht inbhuanaithe agus chliste⁶ go n-ullmhóidh an Coimisiún plean teagmhais géarchéime chun leanúnachas gnó a áirithiú agus chun freagairt in earnáil an iompair a chomhordú. Tá an plean

1 In 2020, b’ionann aerthrácht na hEorpa agus 45 % de leibhéal 2019, agus laghdú paisinéirí os cionn 70 % (EUROCONTROL) ina dhiaidh sin. I roinnt míonna de 2020, tháinig laghdú beagnach faoina leath (faoi 45 %) ar líon na bpaisinéirí atá ag dul ar bord agus ag teacht i dtír i gcalafoirt an AE. Bhí 42 % níos lú paisinéirí iarnróid ann freisin (Eurostat). Tháinig laghdú 13 % ar an láimhdeachas iomlán in earnáil na seirbhísí iompair idir 2019 agus 2020.

2 Chun bunachar sonraí beart a fháil, féach: <https://covid-statistics.jrc.ec.europa.eu/RMeasures>.

3 Tionchar COVID-19 ar an Margadh Inmheánach, IPOL_STU(2021)658219_EN.

4 Samplaí de ghéarchéimeanna a d’fhéadfadh a bheith ann is ea tubaistí nádúrtha, paidéimí, ionsaithe sceimhlitheoireachta, cibear-ionsaithe, bogearraí éirice, coinbhleachtaí míleata, teipeanna droichid nó tollán nó clistí eile sa bhonneagar, agus éafáis cumhachta.

5 Conclúidí ón gComhairle 12391/20

6 COM(2020) 789 final

bunaithe ar na ceachtanna a foghlaimíodh agus ar thionscnaimh a glacadh le linn phaindéim COVID-19, amhail an Teachtaireacht maidir le Lánaí Glasa⁷, Treoirlínte maidir le Maraithe⁸ agus an reachtaíocht ‘Omnibus’ COVID-19 lena dtugtar isteach bearta sealadacha iompair⁹. Tá an plean ar cheann de na spriocanna insoláthartha faoi ‘Flagship 8 – Reinforcing the Single Market’ (Gníomh 58) den straitéis maidir le soghluaisteacht inbhuanaithe agus chliste. Comhlánaíonn sé Gníomhaíocht 56 chun measúnú a dhéanamh ar thionchar phaindéim COVID-19 ar nascacht iompair agus ar iomaíocht sa mhargadh aonair. Díríonn sé ar an earnáil iompair – tabharfaidh an Coimisiún aghaidh ar na saincheistanna níos leithne a bhaineann le saorghluaiseacht earraí, seirbhísí agus daoine i Margadh Aonair an AE agus ar infhaighteacht táirgí agus seirbhísí san Ionstraim Éigeandála don Mhargadh Aonair atá ar na bacáin¹⁰.

Tá sé cruthaithe cheana féin go bhfuil go leor de na huirlisí agus de na prionsabail a mholtar sa phlean seo úsáideach chun cabhrú le fadhbanna a réiteach a tháinig as ionsaí míleata na Rúise i gcoinne na hÚcráine. Cé go gcuirtear roinnt de na réamhchonclúidí i láthair thíos, tá gá le hathmheasúnú leanúnach ar na dúshláin atá fós le sárú. Dá bhri sin, díríonn an chéad chuid eile thíos go príomha ar fhreagairt an Aontais ar phaindéim COVID-19. Ina dhiaidh sin, tá roinn réamhbhreathnaitheach maidir le hullmhacht i gcomhair géarchéimeanna ina sainithnítear prionsabail chun aghaidh a thabhairt ar theagmhais iompair agus ina gcuirtear bosca uirlisí gníomhaíochtaí ar fáil.

2 TACÚ LEIS AN EARNÁIL IOMPAIR LE LINN GÉARCHÉIME

Ghníomhaigh an tAontas go tapa chun aghaidh a thabhairt ar fhadhbanna a bhí ann de bharr COVID-19 agus chun nascacht iompair a athbhunú. Díríodh sa fhreagairt ar shreabhadh earraí agus soláthar seirbhísí iompair gan bhriseadh a áirithiú, gan mhoill. Léirigh paindéim COVID-19 freisin, áfach, conas is féidir dúshláin a chruthú trí fhreagracht a roinnt idir an tAontas agus na Ballstáit maidir le saincheistanna tábhachtacha, amhail sláinte agus rialú teorann, maidir le freagairt thapa chomhordaithe bheartais a thabhairt.

2.1 Comhordú, monatóireacht agus soláthar faisnéise

Chuir an comhordú feabhsaithe in earnáil an iompair le Líonra na bPointí Teagmhála Náisiúnta don Iompar. Bunaíodh é faoi Theachtaireacht Ghlas Lanes chun aghaidh a thabhairt ar shaincheistanna sonracha iompair agus rinne an Coimisiún é a chomhordú. Bhí tionchar ríthábhachtach ag an Líonra ar bhainistiú na géarchéime agus comhlánaíonn sé sásra comhtháite an Aontais Eorpaigh chun freagairt do ghéarchéim pholaitiúil (IPCR), a cuireadh i ngníomh ag tús na géarchéime i mí Eanáir 2020.

Mar sin féin, bhí sé dúshlánach faisnéis fíor-ama a chur ar fáil. Tá gá le faisnéis atá cothrom le dáta mar gheall ar an staid, riachtanais agus rialacha paindéime atá ag síorathrú. Tá eolas curtha ar fáil do dhaoine agus do ghnólachtaí ar fud an Aontais ar shuíomh gréasáin agus aip mhóibíleach Re-open EU¹¹.

7 C(2020) 1897.

8 C(2020) 3100.

9 Rialachán (AE) 2020/698 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Bealtaine 2020 lena leagtar síos bearta sonracha agus sealadacha i bhfianaise ráig COVID- 19 i dtaca le deimhneithe, ceadúnais agus údaruithe áirithe a athnuachan nó síneadh a chur leo agus le cur ar athlá seiceálacha tréimhsiúla áirithe agus oiliúint thréimhsiúil áirithe i réimsí áirithe den reachtaíocht iompair (IO L 165, 27.5.2020, lch. 10).

10 https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13181-Single-market-new-EU-instrument-to-guarantee-functioning-of-single-market-during-emergencies_en

11 Cuireann an tAontas Eorpach faisnéis COVID-19 ar fáil faoi bhearta taistil agus sláinte i dtíortha an Aontais agus limistéar Schengen (an Íoslainn, Lichtinstéin, an Iorua agus an Eilvéis). Déantar an fhaisnéis a nuashonrú go minic agus bíonn sí ar fáil i 24 theanga.

Ba chainéal tábhachtach faisnéise é an tairseach An Eoraip Agatsa¹² de chuid an Choimisiúin, agus tugadh 9.9 milliún cuairt uirthi i mí Iúil 2021. Bhí ról tábhachtach ag na huirlisí sin maidir le taisteal agus turasóireacht shábháilte a thabhairt ar ais. Ag an am céanna, mar gheall ar rialacha a athraíonn go minic agus an sreabhadh faisnéise neamhfhoirfe idir údaráis náisiúnta agus an Coimisiún, tá faisnéis faoi rialacha áirithe as dáta uaireanta¹³. Chuidigh an láithreán gréasáin le paisinéirí, ach níl rialacha ann d'oibríthe iompair.

Ionsaí Rúiseach i gcoinne na hÚcráine: Faisnéis a chomhordú, faireachán a dhéanamh uirthi agus í a roinnt

Tugadh Líonra na bPointí Teagmhála Náisiúnta don Iompar le chéile arís sna chéad laethanta tar éis ionsaí míleata na Rúise i gcoinne na hÚcráine. Is fóram é do na Ballstáit, don Choimisiún, do chomhlachtaí eile de chuid an Aontais Eorpaigh, agus fiú d'ionadaithe na hÚcráine in amanna. Rinne an Líonra plé agus comhordú ar ghníomhaíochtaí chun bealaí nua iompair agus slabhraí soláthair nua a chur ar bun agus chun cinn atá ann cheana a chaomhnú chuig an Úcráin agus ón Úcráin.

2.2 Iompar lastais a dhíbhlócaíl

Faoi chóras na Lánaí Glasa¹⁴, coinníodh sreabhadh tráchta an Aontais agus chuir sé ar chumas oibríthe iompair teorainneacha a thrasnú ar bhealach neamh-idirdhealaitheach. D'iarr an Coimisiún ar na Ballstáit trasnuithe teorann inmheánacha gréasán TEN-T a ainmniú mar thrasnuithe teorann 'lána glasa' i gcás ina bhfuil rialacha áirithe i bhfeidhm. Ba cheart go dtógfadh sé níos lú ná 15 nóiméad ar theorainneacha inmheánacha talún dul trí na lánaí glasa sin, agus ba cheart go mbeadh na trasnuithe sin oscailte do gach feithicil lasta a iompraíonn aon chineál earraí.

Mar atá aitheanta go forleathan ag na geallsealbhóirí¹⁵, bhí éifeacht láithreach ag na lánaí Glasa maidir le seirbhísí iompair gan bhriseadh a áirithiú agus srian a chur le cur isteach ar shlabhraí soláthair. Leis sin, laghdaíodh tionchar eacnamaíoch na srianta COVID-19 ar chuideachtaí iompair agus tugadh tacaíocht do théarnamh eacnamaíoch an Aontais. Tá sláinte agus sábháilteacht oibríthe iompair áirithithe ag na lánaí a bhui le rialacha maidir le sláintíocht agus saoráidí scíthe. D'éirigh leis an mbeart: Léiríonn faireachán laethúil – arna fhorbairt ag Gníomhaireacht an AE um an gClár Spáis – go bhfuil meán-amanna feithimh ag pointí trasnaithe teorann laistigh de Schengen fós faoi bhun na tairsí 15 nóiméad¹⁶.

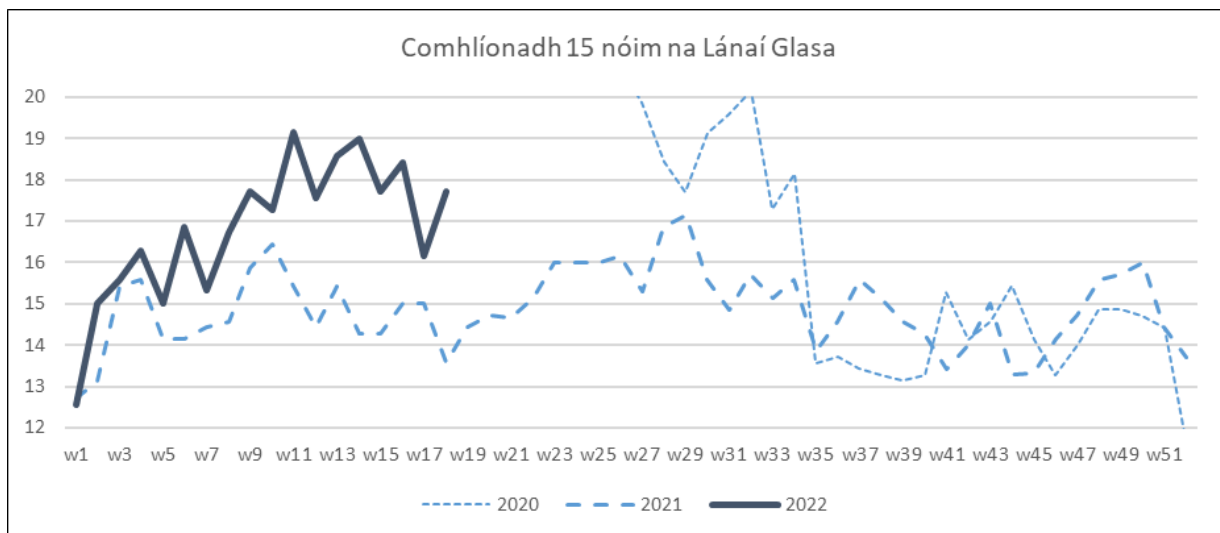
12 https://europa.eu/youreurope/index_en.htm

13 Measúnú ó Chúirt Iniúcháirí na hEorpa ar Ath-Oscailt.eu, Tuarascáil Speisialta 15/2021: Cearta paisinéirí aeir le linn phaindéim COVID-19: Ní chosnaítear príomhchearta in ainneoin iarrachtaí an Choimisiúin.

14 C(2020) 189, COM(2020) 685 final

15 https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13056-Contingency-plan-for-transport_en

16 Ba é 15.5 nóiméad an meán-am laethúil trasnaithe teorann ag na pointí trasnaithe teorann ar fad ar ghréasán TEN-T idir an 3 Meitheamh 2020 (nuair a cuireadh tús leis an bhfaireachán) agus an 30 Meán Fómhair 2021, agus diall caighdeánach 2.8 nóiméad ann. B'ionann na figiúirí in 2021 agus 15.1 agus 2 nóiméad faoi seach.

Tábla 1: An meán-am trasnaithe teorann i nóiméid (pointí trasnaithe teorann uile an Aontais) agus an treocht líneach idir Meitheamh 2020 agus Feabhra 2022 – ar bhonn seachtainiúil.

Ina theannta sin, rinne an tAontas bearta nithiúla chun a áirithiú go bhféadfaí reachtaíocht a leasú nó a léirmhíniú ar bhealach a chothódh nascacht iompair le linn na géarchéime. Ní raibh cuideachtaí áirithe iompair in ann na nósanna imeachta is gá a chur i gcrích chun cloí le rialacha an Aontais maidir le deimhnithe (e.g. deimhnithe sábháilteachta), ceadúnais (e.g. ceadúnais tiomána) nó údaruithe a athnuachan nó a shíneadh. Mar gheall ar bhearta glasála, ní fhéadfadh na Ballstáit a áirithiú go ndéanfaí na tástálacha, oiliúint nó cigireachtaí ábhartha a cheanglaítear faoi rialacha iompair an AE faoi na spriocdhátaí is infheidhme. Le glacadh Rialachán (AE) 2020/698¹⁷ (Omnibus I) agus Rialachán (AE) 2021/267¹⁸ (Omnibus II), chuir an tAontas Eorpach síneadh leis na tréimhsí a leagtar síos i ndlíthe iompair ábhartha an Aontais le haghaidh oiliúint, iniúchtaí agus deimhnithe agus údaruithe a eisiúint. Bhí na geallsealbhóirí¹⁹ sásta go forleathan leis na bearta sin, inar breithníodh sábháilteacht iompair go cúramach, agus d'áirithigh siad gur féidir le cuideachtaí iompair agus daoine aonair lena mbaineann leanúint dá ngníomhaíochtaí.

2.3 Bearta taistil a chomhordú do phaisinéirí agus d'oibrithe iompair

Ó cuireadh tús leis an bpaindéim, tá cur chuige comhordaithe curtha chun cinn ag an gCoimisiún maidir le srianta ar shaorghluaiseacht san AE, agus tá gá leis sin sa phaindéim. D'fhonn cur isteach ar iompar a sheachaint, dearbhaíodh i Moladh 2020/1475²⁰ ón gComhairle agus sna hathbhreithnithe a rinneadh air ina dhiaidh sin nach gceanglaítear ar oibrithe iompair, i bprionsabal, tástáil nó coraintín a dhéanamh, agus más gá tástáil, is féidir tástálacha meara antaiginí a úsáid.

17 Rialachán (AE) 2020/698 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Bealtaine 2020 lena leagtar síos bearta sonracha agus sealadacha i bhfianaise ráig COVID-19 i dtaca le deimhnithe, ceadúnais agus údaruithe áirithe a athnuachan nó síneadh a chur leo agus le cur ar athlá seiceálacha tréimhsiúla áirithe agus oiliúint thréimhsiúil áirithe i réimsí áirithe den reachtaíocht iompair (IO L 165, 27.5.2020, lch. 10).

18 Rialachán (AE) 2021/267 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2021 lena leagtar síos bearta sonracha agus sealadacha i bhfianaise mharthanacht ghéarchéim COVID-19 i dtaca le deimhnithe, ceadúnais agus údaruithe áirithe a athnuachan nó síneadh a chur leo, le cur ar athlá seiceálacha tréimhsiúla áirithe agus oiliúint thréimhsiúil áirithe i réimsí áirithe den reachtaíocht iompair agus síneadh a chur le tréimhsí áirithe dá dtagraítear i Rialachán (AE) 2020/698 (Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

19 https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13056-Contingency-plan-for-transport_en

20 Moladh (AE) 2020/1475 ón gComhairle an 13 Deireadh Fómhair 2020 maidir le cur chuige comhordaithe i leith an tsaorghluaiseacht a shrianadh mar fhreagairt ar phaindéim COVID-19, IO L 337, 14.10.2020, lch. 3.

Foráiltear lena chomharba, Moladh 2022/107 ón gComhairle²¹, nár cheart a cheangal ar oibrithe iompair Deimhniú AE maidir le COVID Digiteach a bheith ina seilbh acu.

Mar fhreagairt ar an ngéarchéim san Úcráin, dhearbhaigh an Coimisiún go raibh oibrithe iompair rithábhachtach do shlabhraí soláthair ina Theachtaireacht maidir le treoirlínte oibríochtúla do bhainistiú teorainneacha seachtracha chun trasnuithe teorann ag teorainneacha AE-na hÚcráine a éascú²². Mhol an Coimisiún freisin nósanna imeachta trasnaithe teorann a shimpliú d'oibrithe iompair atá ag obair san Úcráin.

Teastas digiteach COVID an Aontais agus Foirm an Aontais d'Aimsitheoir Digiteach Paisinéirí

Maidir leis an deimhniú slán, idir-inoibritheach ar COVID digiteach an Aontais²³ agus prótacail sláinte eile, a d'fhorbair an Coimisiún agus an Lárionad Eorpach um Ghair a Chosc agus a Rialú leis na gníomhaireachtaí ábhartha iompair, bhí siad rithábhachtach chun taisteal sábháilte ar fud an Aontais a atosú – i gcás inar féidir. Tríd is tríd, is díol sásaimh do chomhlachais taistil agus turasóireachta Deimhniú Digiteach COVID AE, chomh maith leis na hiarrachtaí a rinneadh cur chuige comhordaithe i leith an taistil a chur ar bun ar leibhéal an Aontais, nó is uirlis thábhachtach iad chun an taisteal a chur ar a gcumas do shaoránaigh agus chun iad a spreagadh le taisteal a dhéanamh trí fhoráil a dhéanamh faoi chomhair na hintuarthachta is gá. Chun a áirithiú nach mbainfear de shaoránaigh an bealach éifeachtach seo lena gcaomhnaítear an príobháideacht chun stádas COVID-19 an duine a chruthú, i gcás ina mbeadh srianta áirithe ar shaorghluaiseacht bunaithe ar shláinte phoiblí fós i bhfeidhm tar éis an 30 Meitheamh 2022, mhol an Coimisiún bunús dlí Dheimhniú AE maidir le COVID Digiteach a shíneadh go dtí an 30 Meitheamh 2023.

Mar sin féin, thug roinnt Ballstát isteach foirmeacha aimsithe paisinéirí agus dearbhuithe eile (e.g. dearbhuithe sláinte, dearbhuithe iontrála i gcríoch) ar bhealach neamhchomhordaithe. Tá siad seo i bhformáidí éagsúla, agus tá cuid acu ar pháipéar. Mar thoradh air sin, tá míchaoithiúlacht agus mearbhall gan ghá ann do thaistealaithe, rud a d'fhéadfaí a sheachaint le comhordú cuí.

Le linn phaindéim COVID-19, chuir iarrachtaí comhpháirteacha an Aontais agus na mBallstát ar chumas 650 000 saoránach de chuid an Aontais filleadh abhaile go sábháilte. Rinneadh os cionn 100,000 duine, ar saoránaigh den Aontas iad 90,060 díobh, a aisdúichiú trí Mheicníocht an Aontais um Chosaint Shibhialta. Tá tionchar nach beag ag paindéim COVID-19 ar oibrithe iompair freisin. Tá na hoibrithe sin ar thúsline na géarchéime, agus tá siad thíos le srianta agus iad ag bogadh ar fud an AE, lena n-áirítear méadú ar amanna feithimh ag teorainneacha agus lóistín teoranta agus áiseanna scithe teoranta. Rinneadh difear ar leith do mharaithe, agus cuireadh cosc orthu filleadh abhaile ar feadh roinnt míonna mar gheall ar shrianta agus nascacht iompair theoranta. Tá treoir curtha ar fáil ag an gCoimisiún do na Ballstáit maidir le taisteal laistigh den Aontas²⁴, agus béim á leagan aige ar an ngá atá le conairí idirthurais sábháilte gluaiseachta a áirithiú. Thacaigh an Coimisiún freisin le maraithe trí shocruithe

21 Moladh (AE) 2022/107 ón gComhairle an 25 Eanáir 2022 maidir le cur chuige comhordaithe chun saorghluaiseacht shábháilte a éascú le linn phaindéim COVID-19 agus a chuirtear in ionad Mholadh (AE) 2020/1475 (ar fáil anseo: <http://data.europa.eu/eli/reco/2022/107/oj>)

22 C(2022) 1404 final

23 Le rialachán (AE) 2021/953 bunaítear creat chun deimhnithe idir-inoibritheacha COVID-19 i ndáil le vacsaíniú, tástáil agus téarnamh (Deimhniú Digiteach COVID AE) a eisiúint agus a fhíorú, agus chun go nglacfaí leo, chun an tsaorghluaiseacht a éascú le linn phaindéim COVID-19.

24 C(2020) 1897 final

áirithe sláinte, aisdúichithe agus taistil a mholadh²⁵. D'iarr sí ar na Ballstáit líonra de chalafoirt shábháilte a chruthú ina bhféadfadh criúnna athrú gan srianta. Tá ceanglais víosa laghdaithe ag an gCoimisiún freisin agus thug sé isteach díolúintí coraintín, lena n-áirítear maraithe neamh-AE.

COVID-19 agus cearta paisinéirí

Chuir an Coimisiún treoir luath ar fáil maidir le reachtaíocht an Aontais maidir le cearta paisinéirí a chur i bhfeidhm a bhaineann le COVID-19²⁶. D'eisigh sé Moladh maidir le dearbháin a tairgeadh do phaisinéirí agus do thaistealaithe de rogha ar aisíocaíochtaí as seirbhísí taistil agus iompair a cealaíodh. Leagadh béim freisin ar an gcaoi a bhféadfadh na Ballstáit tacú le leachtacht airgeadais na gcuideachtaí iompair²⁷. Thug an Coimisiún foláireamh don líonra forfheidhmiúcháin um Chomhar i gCosaint na dTomhaltóirí i mí na Nollag 2020 faoi bheartais éagsúla aerlínte maidir le cealú agus aisíoc. Mar thoradh air sin bhí plé ann idir an Coimisiún, údaráis náisiúnta cosanta tomhaltóirí agus 16 mhóraerlíne. Mar thoradh air sin, gheall na haerlínte sin faisnéis níos fearr agus aisíocaíochtaí tráthúla a sholáthar do phaisinéirí as eitilt a cuireadh ar ceal.²⁸

D'iarr an Coimisiún ar na Ballstáit leas a bhaint as an ardán EU Pilot chun faisnéis a chur ar fáil maidir le dlíthe an Aontais maidir le cearta paisinéirí a chur i bhfeidhm, faireachán a dhéanamh orthu agus iad a fhorfheidhmiú le linn na géarchéime COVID-19. Tugtar aird ar leith ar chuideachtaí iompair agus má thugann siad an rogha do phaisinéirí idir aisíocaíochtaí nó dearbháin. Chuir an Coimisiún tús le himeachtaí um shárú in aghaidh na mBallstát a thug isteach rialacha a sháraíonn dlíthe an Aontais maidir le cearta paisinéirí. Mar thoradh air sin, tarraingíodh siar na rialacha náisiúnta atá ag teacht salach ar a chéile.

2.4 Nascacht iompair a chothabháil

Tá faoiseamh rialála curtha ar fáil ag an AE freisin do chuideachtaí iompair trína leasuithe reachtacha. Más rud é nach féidir le haeriompróir a oibleagáidí airgeadais a chomhlíonadh a thuilleadh le haghaidh tréimhse 12 mhí, beidh an rogha ag údaráis cheadúnúcháin na mBallstát gan a cheadúnas a chur ar fionraí nó a chúlghairm. Tugadh bearta isteach leis na dlíthe chun tacú le haerfoirt agus le cuideachtaí láimhseála ar an talamh, go háirithe trí ligean d'aerfoirt conarthaí láimhseála ar an talamh a dhámhachtain i gcás éigeandála má chuireann cuideachta deireadh lena gníomhaíochtaí i ngeall ar an ngéarchéim COVID-19²⁹.

Leasuithe ar an Rialachán maidir le Sliotáin³⁰

25 C(2020) 119.

26 Treoirlínte léirmhínteacha an 18 Márta 2020, agus ina dhiaidh sin Moladh maidir le dearbháin an 13 Bealtaine 2020.

27 Moladh (AE) 2020/648 ón gCoimisiún an 13 Bealtaine 2020 maidir le dearbháin a thairgtear do phaisinéirí agus do thaistealaithe mar mhalairt ar aisíocaíocht ar sheirbhísí taistil agus iompair láneagraithe a cuireadh ar ceal i gcomhthéacs phaindéimí COVID-19 C/2020/3125, IO L 151, 14.5.2020, lgh. 10-16.

28 Chun tuilleadh eolais a fháil faoi ghealltanais shonracha aerlínte: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/air-travel_en.

29 Rialachán (AE) 2020/696 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Bealtaine 2020 lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008 maidir le rialacha comhchoiteanna le haghaidh oibriú aersheirbhísí sa Chomhphobal, i bhfianaise phaindéim COVID-19 (Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

30 Rialachán (AE) 2020/459 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Márta 2020 lena leasaítear Rialachán (CEE) Uimh. 95/93 ón gComhairle maidir le rialacha comhchoiteanna chun sliotáin a leithdháileadh in aerfoirt an Chomhphobail, IO L 99, 31.3.2020, lch. 1 Rialachán (AE) 2021/250 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2021 lena leasaítear Rialachán (CEE) Uimh. 95/93 ón gComhairle a mhéid a bhaineann le díolúine

Ghlac an tAontas Eorpach go tapa le leasuithe reachtacha a cheadaíonn d'aeriompróirí a gcuid sliotán a choinneáil sa chéad tréimhse sceidealaithe chomhfhreagrach eile, fiú nuair nach féidir leo an 80 % de shliotáin ar a laghad a oibriú, de réir mar is gá de ghnáth. Is é is aidhm do na leasuithe sin faoiseamh airgid a thabhairt d'aerlínte agus nach mbeidh orthu eitiltí a oibriú ach chun a gcuid sliotán a choinneáil. Áirithítear leo freisin go mbaintear úsáid iomaíoch as toilleadh aerfoirt ar mhaithe le tomhaltóirí agus nascacht.

Mar gheall ar an bhfaoiseamh reachtach san earnáil mhuirí, is féidir le comhlacht bainistíochta calafoirt nó an t-údarás atá i gceannas íocaíochtaí le haghaidh muirear ar bhonneagar calafoirt a tharscaoileadh, a laghdú nó a chur siar³¹. San earnáil iarnróid, tugadh isteach rialacha sealadacha a théann chun tairbhe do chuideachtaí iarnróid, mar shampla trí chead a thabhairt do bhainisteoirí bonneagair muirir rochtana a shocrú faoi bhun na gcostas oibriúcháin³². Cuireadh trasú agus cur chun feidhme roinnt rialacha de chuid an Aontais siar chun an t-ualach ar na Ballstáit a laghdú ionas gur féidir leo díriú ar leathadh an víris a chomhrac³³.

Le rialacha an Aontais maidir le státhabhair, bhí na Ballstáit in ann faoiseamh éigeandála sealadach a sholáthar chun cailteanas tobann leachtachta a chúiteamh nó chun damáistí atá nasctha go díreach le COVID-19 a chúiteamh. An 19 Márta 2020, ghlac an Coimisiún Creat Sealadach le haghaidh Cúnamh Stáit³⁴ chun tacú leis an ngeilleagar i ngéarchéim COVID-19. Leagtar amach ann na coinníollacha státhabhrach chun aon suaitheadh tromchúiseach i ngeilleagar Ballstáit a éascú. Baineann sé le beagnach gach earnáil agus cuideachta, lena n-áirítear cuideachtaí iompair, a aithníonn sé mar cheann de na hearnálacha is mó atá buailte. Is é is aidhm dó ganntanais leachtachta cuideachtaí a éascú trí dheontais dhíreacha, buntáistí cánach, ráthaíochtaí Stáit le haghaidh iasachtaí, iasachtaí poiblí fóirdheontais, agus athchaipitliú, mar shampla, a cheadú.

Shoiléirigh an Coimisiún freisin conas príomhrialacha iompair, státhabhrach agus soláthair phoiblí an AE a léirmhíniú i ngéarchéim trí threoir a ghlacadh do na Ballstáit. Chuir sé sin ar chumas na mBallstát conarthaí oibleagáide seirbhíse poiblí atá ann cheana, le haghaidh iompair ar talamh³⁵, san aer³⁶ agus ar muir³⁷, a leasú do na riachtanais a eascraíonn as géarchéim COVID-19. Tá treoir eisithe ag an gCoimisiún freisin maidir leis an nós imeachta le haghaidh conarthaí oibleagáide seirbhíse poiblí nua a bhronnadh go práinneach ionas gur féidir nascacht bhunúsach iompair a choimeád mura bhfuil seirbhísí tráchtála in ann iad a úsáid mar gheall ar an ngéarchéim. Tá na bearta reachtacha sin sealadach agus teoranta don tréimhse a mhairfidh géarchéim COVID-19. Léirítear lena nglacadh go tapa go bhfuil an Coimisiún, an Pharlaimint agus an Chomhairle in ann freagairt go héifeachtach do ghéarchéimeanna den sórt sin.

shealadach ó na rialacha maidir le húsáid sliotán in aerfoirt an Aontais i ngeall ar ghéarchéim COVID-19 (Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

31 Rialachán (AE) 2017/352 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 15 Feabhra 2017 lena mbunaítear creat chun seirbhísí calafoirt a sholáthar agus rialacha comhchoiteanna maidir le trédhearcacht airgeadais calafort (IO L 57, 3.3.2017, lch. 1).

32 Rialachán (AE) 2020/1429 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 7 Deireadh Fómhair 2020 lena mbunaítear bearta le haghaidh margadh iarnróid inbhuanaithe i bhfianaise ráig COVID-19 (IO L 333, 12.10.2020, lch. 1).

33 Treoir (AE) 2020/700 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Bealtaine 2020 lena leasaítear Treoracha (AE) 2016/797 agus (AE) 2016/798, a mhéid a bhaineann le síneadh a chur lena dtréimhse thrasú (IO L 165, 27.5.2020, lch. 27)

34 IO C 91I, 20.3.2020, lch. 1. Leasaíodh an Creat Sealadach roinnt uaireanta.

35 https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-03/land_transport_overview_rules_during_coronavirus.pdf

36 https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-05/air_transport_update_March_2021.pdf

37 https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-05/maritime_transport_update_March_2021.pdf

Is féidir leis na Ballstáit oibleagáidí seirbhíse poiblí nua a ainmniú, go háirithe nuair a bhíonn baol ann go gcaillfear nascacht go tobann. Chuir an Coimisiún treoir ar fáil maidir le hoibleagáidí seirbhíse poiblí a chúiteamh le linn na ráige COVID-19³⁸ agus bhí roinnt plé déthaobhach aige leis na Ballstáit.

2.5 Maoiniú spriocdhírthe a chur ar fáil do phríomhoibríochtaí iompair

Mar chuid den EUR 2.7 billiún a leithdháileadh faoin Ionstraim Tacaíochta Éigeandála (ESI) chun cuidiú leis na Ballstáit freagairt don ghéarchéim COVID-19, bhíothas in ann EUR 220 milliún a chur ar fáil go tapa de bharr sholúbthacht SIE le haghaidh gníomhaíochtaí a bhaineann le hiompar. Rinneadh sin a struchtúrú mar “Phacáiste Soghluaisteachta” ESI nuair a seoladh é an 19 Meitheamh 2020, lenar tugadh tacaíocht riachtanas-bhunaithe do na Ballstáit chun lasta a iompar a bhaineann leis an ngéarchéim COVID-19, chun othair a iompar, agus chun foirne leighis a iompar. San iomlán, tugadh tacaíocht do níos mó ná 2000 oibríocht san aer, ar tír nó ar muir le haghaidh trealamh agus foirne leighis a iompar agus othair a aistriú. Ar an iomlán, maoiníodh oibríochtaí lasta le níos mó ná EUR 164 milliún. Tá os cionn EUR 9 milliún bronnta go dtí seo ar na Ballstáit as foirne leighis a iompar agus othair a aistriú, a thacaíonn le hiompar breis agus 450 oibrí sláinte agus thart ar 350 othar. Is é 21 líon na mBallstát a bhain tairbhe as Pacáiste Soghluaisteachta SIE.

Freagairt an Aontais ar ionsaí míleata na Rúise i gcoinne na hÚcráine

An 24 Feabhra 2022 sheol an Rúis ionradh míleata iomlán ar an Úcráin Sna chéad seachtainí den choinbhleacht, theith 3.9 milliún duine ón Úcráin go dtí an tAontas Eorpach. Chuir an tAontas tacaíocht mhacra-airgeadais EUR 1.2 billiún ar fáil don Úcráin, i gcás inar eisíodadh 600 milliún in iasachtaí lamhálaí i mí an Mhárta agus tá an dara tráthchuid de EUR 600 milliún le heisíoc go fóill. Ina theannta sin, aistríodh tacaíocht éigeandála de EUR 120 milliún de dheontais chuig buiséad na hÚcráine an 7 Aibreán, lena dtacaítear le bunchaiteachas rialtais a chur ar fáil. Tá an AE ag tabhairt tacaíochta arís do na tionscail atá ar siúl (idir EUR 100-200 milliún) chun cúnaimh éigeandála a chur ar fáil agus chun freastal ar riachtanais phráinneacha an daonra agus na n-údarás. Tá pacáiste nua éigeandála de EUR 330 milliún glactha ag an gCoimisiún freisin. Tá roinnt beart déanta ag an Aontas chun smachtbhannaí a chur ar an Rúis agus chun cabhrú leis an Úcráin. I measc na mbeart a bhaineann le hiompar tá:

(-) Mhol an tAontas eitiltí tráchtála a oibriú thar aerspás iomlán na hÚcráine, na Bealarúise agus codanna den Rúis i bhFeasachán Faisnéise Crios Coinbhleachta ag Gníomhaireacht Sábháilteachta Eitlíochta an Aontais Eorpaigh. Leathnaíodh an chomhairle sin go tapa chun aerspás na Moldóive a chuimsiú.

(-) Tá aerspás dúnta ag an AE d’iompróirí agus do chuideachtaí na Rúise³⁹.

(-) An 9 Márta, ghlac an tAontas Eorpach toirmeasc ar na nithe seo a leanas:

Na hearraí agus na teicneolaíochtaí aerloingseoireachta uile (aerárthach, spásárthaí agus a bpáirteanna) a dhíol, a sholáthar, a léasú, a aistriú agus a onnmhairiú, go díreach nó go hindíreach;

Árachas agus atharachas a sholáthar, go díreach nó go hindíreach, d’aon cheann de na hearraí agus teicneolaíochtaí aerloingseoireachta sin;

³⁸ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/air_transport_overview_sa_rules_during_coronavirus.pdf

³⁹ Tá a n-eitiltí chuig an AE dúnta ag RU agus BY araon. Tá brat nua ar na haerárthaí a bhfuil bratach an Aontais Eorpaigh ar foluain acu agus atháracháíodh iad in RU i gcoinne an dlí idirnáisiúnta.

Seirbhísí deisithe agus cothabhála a sholáthar do na táirgí aerloingseoireachta sin.

(-) Chuir an tAontas Iarnróid na Rúise ar liosta na gcomhlachtaí atá faoi réir smachtbhannaí airgeadais. Cuireadh daoine aonair atá nasctha le Iarnróid na Rúise agus a bhfochomhlachtaí le liosta na ndaoine a chumhdaítear faoi bhearta sriantacha an Aontais.

(-) Maidir le loingseoireacht mhuirí agus trealamh raidió, thug an tAontas isteach na smachtbhannaí seo a leanas;

(i) Na táirgí sin a dhíol, a sholáthar, a aistriú nó a onnmhairiú le haon duine nádúrtha nó dlítheanach, eintiteas nó comhlacht sa Rúis, lena n-úsáid sa Rúis, nó le cur ar bord soitheach a bhfuil bratach Rúiseach ar foluain air.

Soláthar cúnaimh theicniúil, seirbhísí bróicéireachta nó seirbhísí eile chomh maith le maoiniú agus cúnamh airgeadais a bhaineann leis na táirgí sin.

(-) Ghlac an tAontas smachtbhannaí breise ar an 8 Aibreán lena dtoirmisctear ar shoithigh faoi bhratach na Rúise teacht isteach i gcalafort de chuid an Aontais Eorpaigh (lena n-áirítear luaimh) agus toirmeasc ar ghnóthais iompair de bhóthar atá bunaithe sa Rúis agus sa Bhealarúis earraí a iompar de bhóthar laistigh de chríoch an Aontais Eorpaigh.

(-) Ar an iarraidh ón Úcráin, rinne an tAontas an Sásra Aontais um Chosaint Shibhialta (UCPM) a chur i ngníomh, lena dtugtar tacaíocht maidir le hiarmhairtí ionsaithe míleata na Rúise. Seoladh na mílte tonna cúnaimh ó Bhallstáit uile an Aontais go dtí an Úcráin trí mhoil lóistíochta UCPM sa Pholainn, sa Rómáin agus sa tSlóvaic. Tá cúnamh iarrtha ag tíortha comharsanachta freisin a bhaineann leis an insreabhadh imirce de chuid UCPM. Chomh maith leis an Úcráin, tá feidhm á baint as UCPM freisin chun cineálacha éagsúla tacaíochta criticiúla a chur ar fáil don Mholdóiv, don Pholainn, don tSlóvaic agus do Phoblacht na Seice, ar tíortha cinn scríbe móra iad uile do dhídeanaithe atá ag teitheadh ón gcoibhleacht. Bhí UCPM ag brath freisin ar aisdúichiú shaoránaigh AE a éascú nuair ab fhéidir. Bunaíodh moil lóistíochta d'ítimí faoisimh faoi fhreagracht na n-údarás áitiúil sa Pholainn, sa tSlóvaic agus sa Rómáin agus bhí siad maoinithe go hiomlán ag UCPM

(-) Gníomhachtú na Treorach um Chosaint Shealadach⁴⁰ d'Úcránaigh agus do neamh-Úcráinigh mura féidir leo filleadh go sábháilte ar an Úcráin.

Treoirlínte oibríochtúla maidir le bainistiú teorainneacha seachtracha chun trasnuithe teorann ag na teorainneacha idir an tAontas agus an Úcráin a éascú Áirítear oibríthe iompair ar na treoirlínte sin⁴¹.

(-) Cabhrú le tiománaithe trucaílí AE atá sáinnithe ag filleadh abhaile ón Úcráin, ón Rúis agus ón mBealarúis, trí nósanna imeachta dóibh a shimpliú.

(-) Cuireadh gníomhaíochtaí iompair agus lóistíochta uile Dhiminsean an Tuaiscirt a bhaineann leis an Rúis agus leis an mBealarúis ar fionraí.

40 Ba é an dlí sin freagra an AE in 2001 ar insreabhadh na ndaoine easáitithe tar éis na coinbhleachta san iar-Iúgslav. Níor feidhmíodh riamh é go dtí an 3 Márta 2022. Go dtí an 7 Aibreán 2022, chláraigh níos mó ná 1.6 milliún duine.

41 C(2022) 1404 final.

(-) Chuir roinnt Ballstát saorionpar poiblí ar fáil d'Úcránaigh. Ina theannta sin, tá bearta tugtha isteach ag go leor cuideachtaí iompair san Aontas Eorpach, amhail ticéid aeir, ticéid bus nó ticéid iarnróid saor in aisce, chun cabhrú leis an Úcráin agus lena muintir; Nó chun cabhair dhaonnúil a sheachadadh.

(-) tá saoráidí glactha/moil iompair curtha ar bun ag na Ballstáit a bhfuil teorainn acu leis an Úcráin.

(-) chuir an Coimisiún Líonra na bPointí Náisiúnta Teagmhála don Iompar i ngníomh.

(-) Leag an Coimisiún Eorpach amach inniu achoimre ar phlean chun an Eoraip a dhéanamh neamhspleách ar bhreoslaí iontaise na Rúise i bhfad roimh 2030, ag tosú leis an ngás, i bhfianaise ionradh na Rúise ar an Úcráin⁴².

(-) Mar chuid den tacaíocht a thugann an tAontas Eorpach don Úcráin in aghaidh ionsaí míleata na Rúise, bhunaigh an Coimisiún Lanes Dlúthpháirtíochta an 12 Bealtaine⁴³ ina raibh sraith gníomhaíochtaí chun cabhrú leis an Úcráin a cuid táirgí talmhaíochta a onnmhairiú. Tar éis don Rúis ionradh a dhéanamh ar an Úcráin agus tar éis calafoirt na hÚcráine a bhlocáil, is gá do ghrán na hÚcráine agus d'earraí talmhaíochta eile bealaí lóistíochta malartacha a aimsiú chun a gceann scribe a bhaint amach. Sa Teachtaireacht, tá plean gníomhaíochta leagtha amach ag an gCoimisiún chun 'Lánaí Dlúthpháirtíochta' a bhunú lena chinntiú go mbeidh an Úcráin in ann grán a easpórtáil, agus go mbeidh sí in ann na hearraí atá de dhíth uirthi a iompórtáil freisin, cuir i gcás cabhair dhaonnúil, beatha ainmhithe agus leasacháin. Cuirfidh sé sin le tacú le geilleagar na hÚcráine agus le slándáil bia ar fud an domhain. Shainaithin an Coimisiún, in éineacht leis na Ballstáit agus le geallsealbhóirí, 20 ghníomhaíocht tosaíochta, lena n-áirítear:

- Rothstoc, soithí agus leoraithe breise a chur ar fáil;
- Acmhainn leordhóthanach na ngréasán iompair agus na gcricíochfort trasloingsithe a áirithiú le haghaidh onnmhairiú talmhaíochta na hÚcráine;
- An tsolúbthacht is mó agus an fhoireann leordhóthanach le haghaidh oibríochtaí custaim agus cigireachtaí eile a chur chun cinn;
- Deiseanna a shainaithint maidir le hearraí talmhaíochta ón Úcráin a stóráil ar chríoch AE;
- An nascacht idir an tAontas Eorpach agus an Úcráin a fheabhsú sa mheántearma trí acmhainneacht bhonneagair na gconairí nua onnmhairiúcháin a mhéadú agus trí naisc nua bonneagair a bhunú faoi chuimsiú atógáil na hÚcráine.

(-) An 12 Bealtaine, d'fhormheas an Coimisiún tuiscint ardleibhéil⁴⁴ leis an Úcráin ar chomhaontú maidir le léarscáileanna nua táscacha don Ghréasán Tras-Eorpach Iompair (TEN-T) don Úcráin, mar chuid de bheartas an Choimisiúin maidir le TEN-T a leathnú chuig tíortha comharsanachta.

3 ULLMHACHT DO GHÉARCHÉIMEANNA

Léirigh cogadh na Rúise i leith na hÚcráine a thábhachtaí atá sé a bheith ullmhaithe. A bhui leis na hacmhainneachtaí atá ann cheana, bhí an tAontas in ann cúnaimh éifeachtach a thabhairt don Úcráin

42 COM(2022)108 final

43 COM(2022) 217 final

44 C(2022) 3204 final

agus do dhéanaithe atá ag teitheadh ón tír. Níl a fhios againn fós an tionchar iomlán a bheadh ag an gcogadh ná ag an gcéad ghéarchéim eile a d'fhéadfadh cur isteach ar iompar. Níor cheart sásra freagartha éifeachtach a bheith dírithe ar mhodh iompair amháin toisc gur féidir le cur isteach sistéamach i mód amháin difear a dhéanamh don ghréasán ar fad.

I dTuarascáil Réamhbhreathnaitheach Straitéiseach 2021 an Aontais⁴⁵, leagtar béim ar thosca a d'fhéadfadh tionchar a imirt ar iompar an Aontais, lena n-áirítear an t-athrú aeráide agus dúshlán eile a bhaineann leis an gcomhshaol, bagairtí slándála agus sceimhlitheoireacht, hipirnasacht dhigiteach, agus claoclú teicneolaíoch. San am a chuaigh thart, bhí roinnt ionsaithe sceimhlitheoireachta nó roinnt iarrachtaí sceimhlitheoireachta dírithe ar iompar an Aontais, toisc gur sprioc éifeachtach é an t-iompar mar gheall ar an líon mór daoine a bhaineann úsáid as go laethúil⁴⁶. Le linn phaindéim COVID-19, díriodh ar theileachumarsáid, lena n-áirítear bonneagar 3G/4G/5G (e.g. athchraoltaí, droichid athsheoltóra agus túir cille) agus comhpháirteanna eile den ghréasán (e.g. athsheachadáin agus cáblaí). I mí Iúil 2021, ba iad tuilte sa Bheilg agus sa Ghearmáin ba chúis le go leor básanna agus gur cuireadh isteach go minic ar an iompar ar feadh i bhfad.

Ní mór aird ar leith a thabhairt ar an gcibearshláid. Aithnítear sa straitéis maidir le soghluaisteacht inbhuanaithe agus chliste gur gá caitheamh leis an gcibearshláid iompair le hardtosaíocht chun dul i ngleic le cibearbhagairtí. De réir Ghníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chibearshláid (ENISA)⁴⁷, tá cibearchoireanna ag díriú ar chúram sláinte, iompar⁴⁸ agus bonneagar fuinnimh níos tábhachtaí. Mar gheall ar ionsaithe na Rúise i gcoinne na hÚcráine, tá méadú tagtha ar na hábhair inní atá ann faoin gcibear-reat, agus i gcoinne spriocanna an Aontais freisin.

3.1 Prionsabail theagmhasacha iompair

Chun ullmhú do mhórimreachtaí agus chun freagairt dóibh, chomh maith le prionsabail ábhartha eile de chuid an Aontais, ba cheart na prionsabail teagmhais a bhfuil tuairisc orthu thíos a urramú i gcónaí.

- I. **Comhréireacht:** Bearta a thabhairt isteach lena gcuirfear srian le hiompar earraí nó daoine mar rogha dheireanach amháin. Ní mór do gach beart a bheith cuí-réasúnaithe, bunaithe ar fhianaise agus comhréireach, faoi réir faireacháin agus athbhreithnithe rialta, faoi réir faireacháin rialta agus athbhreithnithe shealadaigh agus ní mór iad a bheith curtha i leataobh chomh luath agus is féidir⁴⁹.
- II. **neamh-idirdhealú:** Níor cheart do bhearta idirdhealú míchuí a dhéanamh ar fhorais náisiúntachta, tionscnaimh earraí, ná idirdhealú a dhéanamh idir modhanna éagsúla iompair nó earraí atá á n-iompar. Ba cheart dóibh a áirithiú go gcaithfear go neamh-idirdhealaitheach le hoibrithe iompair (lena n-áirítear cónaitheoirí nach bhfuil san Aontas) agus ba cheart srianta taistil nó tráchta nó aon ualaí riaracháin eile a mbeadh tionchar acu orthu a tharscaoileadh, i bhfianaise an róil rithábhachtaigh atá acu i slabhraí soláthair feithiclí lasta. Is amhlaidh atá i gcás neamh-idirdhealú na bpaisinéirí.

45 https://ec.europa.eu/info/strategy/strategic-planning/strategic-foresight/2021-strategic-foresight-report_en

46 Maidrid (2004), Londain (2005), Glaschú (2007), aerfort Frankfurt (2011), Oignes (Thalys, 2015), an Bhruiséil (2016), Würzburg (2016), an Bhruiséil (2017) nó Londain (2017).

47 <https://www.enisa.europa.eu/publications/enisa-threat-landscape-2021>

48 San earnáil mhuirí, mar shampla, tá ceithre cinn de na cuideachtaí loingseoireachta muirí is mó (APM Maersk, CMA CGM, COSCO, an Chuideachta Loingseoireachta Meánmhara) buailte ag cibear-ionsaithe ó 2017.

49 Is amhlaidh an cás maidir le fionraí sealadacha beart cosanta comhshaoil, sóisialta nó sláinte.

- III. **Comhordú** Ba cheart na bearta go léir a chomhordú le húdaráis iompair trí Líonra na bPointí Teagmhála Náisiúnta Iompair. Ba cheart bealaí cumarsáide a bhunú idir an Líonra, an AE agus fóraim idirnáisiúnta chothrománacha bainistithe géarchéime. Ní mór comhordú a thosú idir na húdaráis ábhartha ón tús go háirithe nuair a dhéanann sé difear do ghréasán TEN-T agus do níos mó ná Ballstát amháin.
- IV. **Trédhearcacht, cumarsáid agus idirphlé:** Ba cheart na bearta go léir a chur in iúl go soiléir do na geallsealbhóirí lena mbaineann sula dtiocfaidh siad i bhfeidhm⁵⁰, sula ndéanfar iad a phlé leo, agus a choigeartú más gá. Ba cheart idirphlé leanúnach leis na geallsealbhóirí, lena n-áirítear comhpháirtithe idirnáisiúnta, a áirithiú.
- V. **Comhsheasmhacht le beartas an AE:** Ní mór bearta náisiúnta agus áitiúla a dhéanann dochar d'fheidhmiú an Limistéir Iompair Eorpaigh Aonair a sheachaint. A luaithe a bheidh bearta teagmhasacha iompair ann ar leibhéal an Aontais, ba cheart do na húdaráis ábhartha deireadh a chur le bearta náisiúnta láithreach.
- VI. **Sláine an chórais iompair:** Ba cheart na modhanna iompair go léir a chur san áireamh agus leas iomlán a bhaint astu i mbearta a fhreagraíonn d'fhadhbanna i modh iompair amháin.
- VII. **Cúram do phaisinéirí a bhfuil riachtanais shonracha acu:** Ba cheart aird ar leith a thabhairt ar riachtanais paisinéirí agus grúpaí paisinéirí atá i staideanna leochaileacha (e.g. daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus/nó daoine faoi mhíchumas), paisinéirí a bhfuil fuireach orthu, taistealaithe a bhfuil poist fhíor-riachtanacha acu, agus oibrithe trasteorann.
- VIII. **Cúram d'oibrithe iompair:** Ba cheart dálaí oibre sábháilte, slána agus oiriúnacha a bheith ag oibrithe iompair⁵¹.

3.2 Bosca uirlisí teagmhasacha iompair

Molann an Coimisiún bosca uirlisí ina bhfuil 10 bheart chun dlús a chur le hullmhacht na hearnála iompair i gcomhair géarchéimeanna agus lena cumais freagartha. Ba cheart an bosca uirlisí a úsáid i gcomhréir leis na prionsabail a liostaítear thuas. I measc na mbeart sin tá gníomhaíochtaí ullmhúcháin níos fadtéarmaí agus uirlisí is féidir a úsáid le haghaidh beart láithreach. Is é an cuspóir comhchoiteann a bheith níos ullmhaithe chun freagairt thapa a thabhairt ar aon tionóisc nó aon teagmhas a d'fhéadfadh cur isteach go mór ar chóras iompair an Aontais. D'fhéadfadh tubaistí nádúrtha, paidéimí, ionsaithe sceimhlitheoireachta, cibear-ionsaithe, bogearraí éadóchais, coinbhleachtaí míleata, cliseadh bonneagair (amhail titim droichid nó tollán) nó éirí as cumhacht a bheith ina chúis leis an gcur isteach sin.

1) Dlíthe iompair an Aontais a chur in oiriúint do ghéarchéimeanna

Tá clásail éigeandála ag roinnt dlíthe iompair cheana féin. I measc na samplaí tá Airteagal 21 den Rialachán maidir le hAersheirbhísí⁵², Airteagal 5(5) den Rialachán maidir le conarthaí seirbhíse poiblí a

⁵⁰ I gcásanna sonracha, amhail smachtbhannaí eacnamaíocha i gcoinne na Rúise, d'fhéadfadh sé go mbeadh gá le comhairliúcháin áirithe roimh ré a theorannú.

⁵¹ Lena n-áirítear cloí le reachtaíocht ábhartha AE agus náisiúnta i réimse na sábháilteachta agus na sláinte ceirde, lena n-áirítear i ndáil le Treoir 89/391/CEE ón gComhairle an 12 Meitheamh 1989 maidir le bearta a thabhairt isteach chun feabhsuithe ar shábháilteacht agus ar shláinte oibrithe ag an obair a spreagadh, IO L 183, 29.6.1989, lgh. 1-8.

dhámhachtain le haghaidh iompar de thalamh⁵³, Airteagal 7(4) den Rialachán maidir le seirbhísí calafoirt⁵⁴, agus Airteagal 10 den Rialachán maidir le rochtain ar an margadh idirnáisiúnta tarlaithe de bhóthar⁵⁵. Luaitear cheana féin sa reachtaíocht atá ann faoi láthair an oibleagáid atá ann pleananna teagmhasacha a chur ar fáil. Faoin gceathrú pacáiste iarnróid⁵⁶, ní mór do chuideachtaí iarnróid pleananna teagmhasacha a tharraingt suas chun paisinéirí a chosaint agus cúnaimh a thabhairt dóibh má chuirtear isteach go mór ar an iompar⁵⁷.

I gcás inarb iomchuí, is gá dlíthe iompair AE a leasú chun forálacha a thabhairt isteach chun déileáil níos fearr le géarchéim mhór. Níor cheart, áfach, go mbeadh eisceachtaí míchuí ó chur i bhfeidhm dhlí an AE mar thoradh ar na forálacha sin. Dá bhrí sin, ba cheart machnamh cúramach a dhéanamh ar chláisail den sórt sin a thabhairt isteach agus rialachán sonrach nó treoir shonrach á leasú nó á ghlacadh. Ba cheart go ndéanfadh measúnuithe tionchair measúnú ar cibé an bhfuil cláisail éigeandála riachtanach agus ar an gcaoi ar cheart iad a cheapadh.

De réir an chur chuige sin, mhol an Coimisiún forálacha áirithe sna hathbhreithnithe a rinneadh le déanaí ar dhlíthe TEN-T agus ar dhlíthe an Chórais Chliste Iompair⁵⁸. Maidir le codanna trasteorann TEN-T a neartú, maidir leis an méadú ar ilmhódúlacht trí na críochfoirt agus maidir leis an aistriú chuig modhanna iompair inbhuanaithe, is samplaí iad de ghníomhaíochtaí níos fadtéarmaí a bhfuil gá leo chun ullmhacht níos fearr a bheith ann. Tá sé ar intinn ag an gCoimisiún anailís a dhéanamh féachaint an bhfuil sé iomchuí solúbthacht bhreise shealadach a thabhairt maidir le rialacha iompair de bhóthar a chur i bhfeidhm maidir le srianta tiomána agus amanna tiomána, agus sábháilteacht na n-oibríochtaí iompair á háirithiú i gcónaí.

D'fhéadfadh na forálacha buana sin na bearta sealadacha a tugadh isteach mar fhreagairt ar an ngéarchéim COVID-19 a léiriú, amhail na bearta a tugadh isteach faoi Omnibus I agus Omnibus II nó faoi na leasuithe ar an Rialachán maidir le hAersheirbhísí agus an Rialachán maidir le Sliotáin⁵⁹ (féach Roinn 2.4). Ar an gcaoi chéanna, ba cheart do na ceachtanna a foghlaimíodh ó phaindeim COVID-19 tús a chur leis an bplé a bhí le déanamh le fada an lá maidir le hathbhreithniú a dhéanamh ar Rialachán

52 Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 24 Meán Fómhair 2008 maidir le rialacha comhchoiteanna le haghaidh oibriú aersheirbhísí sa Chomhphobal (Athmhúnlú) (IO L 293, 31.10.2008, lch. 3).

53 Rialachán (CE) Uimh. 1370/2007 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2007 maidir le seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí d'iarnród agus de bhóthar agus lena n-aisghairtear Rialachán (CEE) Uimh. 1191/69 agus Rialachán (CEE) Uimh. 1107/70 ón gComhairle (IO L 315, 3.12.2007, lch. 1).

54 Rialachán (AE) 2017/352 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 15 Feabhra 2017 lena mbunaítear creat chun seirbhísí calafoirt a sholáthar agus rialacha comhchoiteanna maidir le trédhearcacht airgeadais calafort (IO L 57, 3.3.2017, lch. 1).

55 Rialachán (CE) Uimh. 1072/2009 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 21 Deireadh Fómhair 2009 maidir le rialacha comhchoiteanna le haghaidh rochtain ar an margadh idirnáisiúnta tarlaithe de bhóthar (IO L 300, 14.11.2009, lch. 72).

56 Airteagal 54 de Threoir 2012/34/AE lena mbunaítear an limistéar Eorpach aonair iarnróid.

57 Ina theannta sin, leis an Rialachán nua maidir le Cearta Paisinéirí Iarnróid (AE) 2021/782, a mbeidh feidhm aige ón 7 Meitheamh 2023, cuirtear d'oibleagáid ar chuideachtaí iarnróid oibriú i gcomhar le bainisteoirí stáisiúin agus le bainisteoirí bonneagair agus na pleananna sin á dtarraingt suas acu. Ní mór an gá atá le córais rabhaidh agus faisnéise inrochtana a chur san áireamh sna pleananna teagmhasacha freisin.

58 COM(2021) 812 agus COM(2021) 813.

59 Rialachán (AE) 2020/459 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 30 Márta 2020 lena leasaítear Rialachán (CEE) Uimh. 95/93 ón gComhairle maidir le rialacha comhchoiteanna chun sliotáin a leithdháileadh in aerfoirt an Chomhphobail, IO L 99, 31.3.2020, lch. 1 Rialachán (AE) 2021/250 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2021 lena leasaítear Rialachán (CEE) Uimh. 95/93 ón gComhairle a mhéid a bhaineann le díolúine shealadach ó na rialacha maidir le húsáid sliotáin in aerfoirt an Aontais i ngeall ar ghéarchéim COVID-19 (Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

261/2004 maidir le cearta aerphaisinéirí chun é a chur in oiriúint do ghéarchéimeanna amach anseo. Beidh tabhairt isteach pleananna teagmhasacha mar chuid den mheasúnú leanúnach ar reachtaíocht an Aontais maidir le cearta paisinéirí.

2) Tacaíocht leordhóthanach a chinntiú d'earnáil an iompair

Tá neartú athléimneachta na hearnála iompair fite fuaite le nascacht agus inbhuanaitheacht chóras iompair an Aontais a fheabhsú. Leanfaidh an Coimisiún de shúil ghéar a choinneáil ar chur chun feidhme na Saoráide um Théarnamh agus um Athléimneacht agus tacóidh sé léi, rud a chuideoidh leis an earnáil iompair a dhéanamh níos athléimní sna modhanna uile. Tá sé beartaithe ag na Ballstáit codanna suntasacha den tSaoráid um Théarnamh agus Athléimneacht a thiomnú chun iad a iompar, agus é a chur i measc phríomhearnálacha an gheilleagair chun tairbhe a bhaint as infheistíochtaí faoin NextGenerationEU. I bPleananna don Téarnamh agus don Athléimneacht in 22 a d'fhortheas an Chomhairle (a sheasann do leithdháileadh EUR 450 billiún i gcistiú), tabharfaidh na RRPanna náisiúnta méid suntasach chun inbhuanaitheacht chóras soghluaisteachta na hEorpa a fheabhsú. Ar an iomlán, caithfidh na Ballstáit EUR 70.7 billiún ar infheistíochtaí agus ar athchóirithe a bhaineann le haistriú glas iompair, thart ar 15.7 % den leithdháileadh. Le hinfeistíochtaí agus athchóirithe breise in earnáil an iompair, tugtar aghaidh ar thosaíochtaí eile, amhail a claochlú digiteach agus a comhtháthú sóisialta agus críochach. Cuirtear cuid dá leithdháileadh ar an réimse sin i ngach plean náisiúnta. Sa chomhthéacs geopholaitiúil atá ann faoi láthair a bhfuil tionchar nach beag ag ionsaí míleata na Rúise san Úcráin air, tá an laghdú ar spleáchas an Aontais ar bhreoslaí iontaise níos práinní fós. Chun aghaidh a thabhairt ar na dúshlán sin, d'fhoilsigh an Coimisiún an 18 Bealtaine 2022 plean REPowerEU⁶⁰ ina leagtar amach gníomhaíochtaí comhpháirteacha Eorpacha sa réimse seo. Beidh ról lárnach ag RRF maidir leis na hacmhainní atá ar fáil a shlógadh agus a chur chun feidhme ar an leibhéal Eorpach agus ar an leibhéal náisiúnta chun cuspóirí phlean REPowerEU a bhaint amach. Ina theannta sin, tá ionstraimí airgeadais amhail an tSaoráid um Chónascadh na hEorpa, lena n-áirítear an chuid dhigiteach de CEF Digiteach, an Ciste Comhtháthaithe, Ciste Forbraíochta Réigiúnaí na hEorpa agus InvestEU, rithábhachtach chun athléimneacht an mhargaidh aonair a fheabhsú trí infheistíochtaí sa nascacht, sa digitíú agus i mbonneagair nascachta digití agus in ilmhódúlacht chóras iompair an Aontais, chomh maith lena spleáchas ar bhreoslaí iontaise a laghdú.

Chun freagairt go tapa do ghéarchéim a bheidh ann amach anseo, ba cheart don Choimisiún agus do na Ballstáit leas a bhaint as cistí eile de réir mar is iomchuí, ag brath ar chineál na géarchéime. D'fhéadfadh an fhreagairt a bheith i bhfoirm faoisimh airgeadais freisin, trí oibleagáidí íocaíochta a shaoradh go sealadach. D'fhéadfadh an Coimisiún breithniú a dhéanamh freisin ar bhearta reachtacha lena dtugtar faoiseamh airgeadais d'earnáil an iompair. Leis na bearta sin, d'fhéadfá a cheadú do chomhlacht bainistíochta calafoirt nó don údarás atá i gceannas íocaíochta na muirear ar bhonneagar calafoirt a tharscaoileadh, a laghdú nó a chur siar nó a cheadú do bhainisteoirí bonneagair iarnróid muirir rochtana a shocrú faoi bhun costas oibriúcháin (féach Roinn 2.4). Ós rud é go bhfuil gach géarchéim éagsúil agus go bhféadfadh gníomhaíocht éagsúil a bheith ag teastáil, déanfar anailís ar an ngá atá le státchabhair shealadach de réir an cháis seachas creat buan dolúbtha a bhunú don todhchaí.

3) Saorghluaiseacht leanúnach earraí, seirbhísí agus daoine

Is féidir córas Green Lanes, a cuireadh i bhfeidhm go rathúil le linn phaindéim COVID-19, a athghníomhachtú nuair is gá chun aghaidh a thabhairt ar aon ghéarchéim nua a théann i bhfeidhm ar iompar an AE. Chun a áirithiú gur rogha dheiridh iad na rialuithe ag teorainneacha

innmheánacha, rinneadh an togra ón gCoimisiún maidir le Cód Teorainneacha Schengen⁶¹ a shoiléiriú agus cuireadh leis an liosta nach mór do Bhallstát a mheasúnú agus cinneadh á dhéanamh aige maidir le rialuithe teorann a athbhunú ar bhonn sealadach. Tugtar isteach leis na rialacha nua uirlisí coiteanna chun teorainneacha seachtracha a bhainistiú ar bhealach níos éifeachtúla le linn géarchéime sláinte poiblí, a thógann ar na ceachtanna a foghlaimíodh ó phaindéim COVID-19. Tá sé beartaithe ag an gCoimisiún **Ionstraim Éigeandála don Mhargadh Aonair** a mholadh in 2022. Cuirfidh sé creat ar fáil chun bearta freagartha ar ghéarchéimeanna a chur chun feidhme atá tábhachtach don earráil iompair, go háirithe saorghluaiseacht earraí, seirbhísí agus daoine, infhaighteacht táirgí agus seirbhísí, agus trédhearcacht agus comhordú.

D'iarr an Coimisiún ar na Ballstáit a chinntiú go gcuirtear na prionsabail theagmhacha i bhfeidhm agus seiceálacha, scagthástáil agus foirmiúlachtaí eile a íoslaghdaí d'fhonn moilleanna ag trasnuithe teorann lána glasa a laghdú agus an teorainn ama 15 nóiméad a urramú. Féadfaidh na Ballstáit breithniú a dhéanamh freisin ar na srianta uile ar rochtain ar bhóithre ina gcóir a chur ar fionraí (toirmeasc ar dheireadh seachtaine, cosc ar thráth na hoíche, toirmisc ar earnálacha áirithe iompair chun torann a laghdú, etc.) chun iompar lasta de bhóthar agus an tsaorghluaiseacht is gá d'oibríthe iompair a éascú. Ba cheart dóibh a áirithiú freisin go meastar gur leor agus gur spreagadh doiciméid a chur isteach/a chur i láthair go leictreonach. Ba cheart do na Ballstáit leanúint d'aitheantas a thabhairt don deimhniú d'oibríthe iompair idirnáisiúnta atá i mbun seirbhísí trasteorann, mar a mholtar in Iarscríbhinn 3 a ghabhann le Teachtaireacht na Lánaí Glasa⁶². Cuireadh an deimhniú sin le Lámhleabhar Praiticiúil an Aontais do Ghardaí Teorann cheana féin⁶³.

Má tharlaíonn géarchéim chomhchosúil le COVID-19, ba cheart don Choimisiún agus do na Ballstáit tógáil ar an taithí maidir le teimpléad coiteann a fhorbairt le haghaidh foirmeacha AE d'aimsitheoirí digiteacha paisinéirí⁶⁴ agus ardán chun sonraí paisinéirí a chomhroinnt le haghaidh rianú teagmhála trasteorann. Ba cheart na huirlisí arna bhforbairt ar leibhéal an AE a athghníomhachtú go tapa agus go héasca más gá.

Lánaí tacaíochta éigeandála a chur ar bun do chonbhua daonnúla agus do thrucaílí

Chun cabhrú le conbhua daonnúil teorainneacha AE-na hÚcráine a thrasnú go tapa agus go sábháilte, tugtar treoir sa Teachtaireacht maidir le treoirlínte oibríochtúla do bhainistiú na dteorainneacha seachtracha do na Ballstáit lánaí speisialta a ainmniú ag a bpointí trasnaithe teorann mar lánaí tacaíochta éigeandála. Moltar freisin lánaí den chineál céanna a ainmniú do thrucaílí chun soláthar leanúnach earraí agus seirbhísí a áirithiú agus chun a áirithiú go gcuirfead oibríthe iompair ar ais go sábháilte ón Úcráin⁶⁵.

61 COM(2021)891 críochnaitheach

62 C(2020) 1897.

63 C(2019) 7131 final

64 Sainítear le Cinneadh Cur Chun Feidhme 2021/858 agus Cinneadh Cur Chun Feidhme 2021/1212 an bunús dlí chun sonraí a mhalartú ó phaisinéirí ionfhabhtaithe agus ó dhaoine nochta le haghaidh rianú teagmhála trasteorann.

65 Ina theannta sin, rinneadh socrúithe speisialta le gur fusa a bheidh sé na daoine sin atá ag teitheadh ón Úcráin agus a shroich an Mholdóiv ar a mbealach chuig an Aontas Eorpach a aistriú. Bhí toirmeasc eitilte eisithe ag an Moldóiv, rud ba ghá a leasú chun go bhféadfaí na heitiltí sin a dhéanamh.

4) **Sreafaí dídeanaithe a bhainistiú agus paisinéirí agus oibríthe iompair atá sáinnithe ar fuireach a aisdúichiú**

I dtíortha nach bhfuil san Aontas Eorpach, ba cheart do Thoscaireachtaí an Aontais agus do na Ballstáit a bhfuil ambasáidí nó consalachtaí acu leanúint de bheith ag cur leis an ullmhacht i gcomhair géarchéimeanna consalachta, go háirithe trí phleananna teagmhais áitiúla. Ba cheart Foirne Consalachta Comhphárteacha Freagartha Géarchéime AE, lena n-áirítear rannpháirtíocht na mBallstát nach bhfuil ionadaíocht acu, a mheas agus a bhunú. Tá an SEGS tar éis a fhreagairt chonsalach agus a hullmhacht a neartú trí Fhoireann Chonsalach Ghéarchéime a bhunú, a bheidh réidh le teacht i mbun gnímh agus le hiarrachtaí maidir le hathdhúichiú arna n-eagrú ag na Ballstáit le líonra Thoscaireachtaí an AE (urraithe nó gan urraíocht).

Bainfear leas as Sásra an Aontais um Chosaint Shibhialta agus as an gcúlchiste rescEU de réir mar is gá. Is féidir le paisinéirí nó le hoibríthe deireadh a chur leo laistigh nó lasmuigh de chríoch an Aontais. Chun ullmhú do ghéarchéimeanna amach anseo agus chun freagairt dóibh, leanfaidh SEGS de bheith ag rannchuidiú le comhar agus comhordú géarchéime, ag obair go dlúth leis na Ballstáit. Le linn géarchéimeanna amach anseo, tacóidh Sásra an Aontais um Chosaint Shibhialta le saoránaigh de chuid an Aontais atá sáinnithe lasmuigh den Aontas a aisdúichiú. Ní mór do rialtas/rialtais na saoránach atá buailte an Mheicníocht a chur i ngníomh go tapa. Féadfaidh Ballstát cúnaimh comhordúcháin do gach saoránach AE lena mbaineann iarratas a chur chuig Lárionad Comhordúcháin Práinnfhreagartha an Choimisiúin.

Is féidir leis na Ballstáit agus/nó na stáit rannphárteacha⁶⁶ an aslonnú a dhéanamh ar bhonn deonach, agus is féidir leis an gCoimisiún suas le 75 % de na costais iompair a chómhaoiniú. Foráiltear leis an reachtaíocht athbhreithnithe maidir leis an Sásra⁶⁷ go bhféadfaí aerárthaí ilchuspóireacha a fhorbairt le haghaidh cúlchiste rescEU le haghaidh aslonnú míochaine. Amach anseo, d'fhéadfadh an Coimisiún na haerárthaí sin a úsáid, mar rogha dheireanach, chun freagairt d'iarratais na mBallstát ar chúnamh maidir le haslonnú consalachta. I gcás géarchéime a bhaineann leis an tsláinte, is féidir aslonnú míochaine paisinéirí agus oibríthe iompair AE a chur i ngníomh mar chuid d'oibríocht aslonnaithe leighis agus trí Chóras Luathrabhaidh agus Freagartha an Aontais i gcomhar leis an gCoimisiún.

Déanfaidh an Coimisiún agus SEGS comhordú agus faireachán ar bhunú na gconairí idirthurais shábháilte pasáiste. I gcomhréir leis an Teachtaireacht maidir le Lanes Glas i mí an Mhárta 2020, ba cheart do na Ballstáit conairí idirthurais a chur ar bun do thiománaithe príobháideacha agus dá bpaisinéirí (beag beann ar a náisiúntacht) agus d'aisdúichiú shaoránaigh uile an AE⁶⁸. Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú freisin go mbeidh aerfort amháin ar a laghad tiomnaithe d'aisdúichiú agus d'eitiltí faoisimh idirnáisiúnta. Ba cheart conairí den sórt sin a bheith mar chuid de phleananna éigeandála náisiúnta.

Ba cheart do na Ballstáit ligean do dhaoine taisteal agus cabhrú leo filleadh abhaile. Saoránaigh den Aontas Eorpach a iompraíodh ar ais ó limistéir ghéarchéime agus nár shroich a dtír chónaithe san Aontas go fóill, níor cheart dóibh taisteal le chéile mar go bhféadfadh sé sin moil

66 Na stáit atá rannphárteach sa Sásra (an Íoslainn, an Iorua, an tSeirbia, an Mhacadóin Thuaidh, Montainéagró agus an Tuirc).

67 Rialachán (AE) 2021/836 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 20 Bealtaine 2021 lena leasaítear Cinneadh Uimh. 1313/2013/AE maidir leis an Sásra Aontais um Chosaint Shibhialta, IO L 185, 26.5.2021

68 Ní mór do na Ballstáit cúnaimh a thabhairt do shaoránaigh AE nach bhfuil ionadaíocht á déanamh orthu i dtír nach bhfuil san AE faoi na coinníollacha céanna a thugann siad dá náisiúnaigh féin.

bhonneagair/loighistice a iompar le chéile. Ba cheart do na Ballstáit, a bhfuil a saoránaigh ar idirthuras i mBallstát eile, cabhrú leis an tír eile sin na saoránaigh atá buailte a aisdúichiú.

Ba cheart do na Ballstáit cabhrú le náisiúnaigh tríú tír atá ag teacht ó limistéir choinbhleachta nó ó limistéir anásta eile agus cabhrú leo taisteal ar aghaidh. D'fhéadfaí a áireamh leis sin saoráidí glactha agus conairí idirthurais sábháilte a bhunú, ceanglais shonracha a tharscaoileadh ar bhonn sealadach (e.g. ceadanna idirthurais), agus seiceálacha teorann a dhéanamh in áit shábháilte ar shiúl ón teorainn chun cruthú scuainí fada a sheachaint. I gcomhréir leis an Teachtaireacht maidir le treoirlínte oibríochtúla do bhainistiú na dtorainneacha seachtracha⁶⁹, ba cheart do na Ballstáit leas a bhaint as Frontex agus buanchór Europol is féidir a úsáid chun sreabha tráchta ag teorainneacha a bhainistiú agus a fheabhsú (doiciméid taistil, teastais COVID-19 etc. a sheiceáil). Beidh feidhm ag na treoirlínte oibríochtúla sna Ballstáit uile seachas sna Ballstáit uile atá ar theorainn le limistéar atá ina gcoimhlint. Ar an gcaoi sin, éascaítear teorainneacha inmheánacha an Aontais a thrasnú, seachnaíonn sé brú tráchta agus cuidíonn sé le daoine atá ag teitheadh ó chrios coimbhleachta taisteal ar aghaidh. Áirítear leis sin trasnuithe teorann idir tíortha nach tíortha Schengen iad agus tíortha Schengen.

D'fhéadfadh daoine faoi mhíchumas a bheith i staid leochaileach go príomha le linn géarchéimeanna. D'fhéadfadh bacainní a bheith ar phaisinéirí faoi mhíchumas maidir le rochtain ar iompar i gcásanna éigeandála. Dá bhrí sin, áiríteoidh na Ballstáit gníomhaíocht spriocdhírthe agus príomhshruthú míchumais i ngach ceann de na gníomhaíochtaí thuas. Is gá a riachtanais shonracha a chur san áireamh, inrochtaineacht, cóiríocht réasúnach agus a sábháilteacht a áirithiú le linn bainistiú géarchéimeanna i gcomhréir le Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine atá faoi Mhíchumas.⁷⁰

Athruithe níos réidhe ar chriúna agus aisdúichiú maraithe a áirithiú

Tá gá le sásra sonracha chun tacaíocht a thabhairt do mharaithe. Tá sé beartaithe ag an gCoimisiún é a bhunú ar thrí ghné.

- **Fóram na ngeallsealbhóirí muirí:** Arna bhunú ag an gCoimisiún, déanfaidh an fóram an t-athrú foirne a chomhordú go rialta agus go dlúth agus déanfaidh sé fadhbanna taistil maraí i gcás éigeandála. Déanfar an fóram a chur i ngníomh go tapa agus beidh na geallsealbhóirí uile san áireamh ann, lena n-áirítear na lárionaid náisiúnta géarchéime agus na comhpháirtithe sóisialta, chun a áirithiú gur féidir leo saincheistanna ar bith atá ag teacht chun cinn a phlé agus aghaidh a thabhairt orthu ar bhealach tráthúil agus iomchuí. Saináithneoidh sé na saincheistanna a d'fhéadfadh a bheith ann, déanfar córas saothair thionscal na loingseoireachta níos athléimní, agus neartófar cobhsaíocht shlabhra soláthair an Aontais.
- **Comhar níos dlúithe le tíortha tionscnaimh:** Ag tógáil ar an bhfor-rochtain le linn phaindéim COVID-19, oibreoidh an Coimisiún agus SEGS le Toscaireachtaí an Aontais i dtíortha soláthair saothair. Bainfidh siad leas as na ceachtanna a foghlaimíodh ó thaisteal maraí le linn ghéarchéim COVID-19 agus saináithneoidh siad bealaí chun a áirithiú go n-athrófar foirne ar bhealach níos réidhe agus go ndéanfar iad a aisdúichiú chuig na tíortha sin. Éascófar leis sin teach fillte tapa do mharaithe atá ag teacht i dtír, go háirithe le linn éigeandálaí.

69 C(2022) 1404 final.

70 Airteagal 2, Airteagal 9 agus Airteagal 11 de Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas (UN CRPD)

• **Sonraí feabhsaithe:** Fadhb shuntasach amháin is ea an easpa sonraí faoin áit a bhfuil maraithe ag obair agus ag taisteal. Tá na sonraí sin riachtanach chun measúnú a dhéanamh ar scála aon athraithe foirne agus saincheisteanna taistil maraí agus ansin iad a mheas agus aghaidh a thabhairt orthu. Dá bhrí sin, déanfaidh an Ghníomhaireacht Eorpach um Shábháilteacht Mhuirí (EMSA) iarracht an fhaisnéis sin a bhailiú agus a anailísiú. Is féidir an bunachar sonraí sin a chur san áireamh ansin i dtionscnaimh an Choimisiúin agus na mBallstát chun bearta teagmhásacha a ullmhú do ghéarchéimeanna a bheidh ann amach anseo.

5) Nascacht iompair íosta agus cosaint paisinéirí a chinntiú

Nuair a bhíonn seirbhísí iompair faoi bhrú, tá sé tábhachtach iompar poiblí comhchoiteann leordhóthanach a choimeád i gcathracha agus idir réigiúin. D'fhéadfadh sé sin a bheith thar a bheith dúshlánach do limistéir teorann nuair a d'fhéadfadh soláthar seirbhísí riachtanacha a bheith ag brath ar oibríthe trasteorann. Ba cheart do na Ballstáit, dá bhrí sin, breithniú a dhéanamh ar chonarthaí seirbhíse poiblí a dhámhachtain go práinneach do sheirbhísí iompair comhchoiteanna nó ar chonarthaí atá ann cheana a leasú le haghaidh riachtanais taistil an phobail. Le rialacha iompair phoiblí an Aontais maidir le hiompar d'iarnród, de bhóthar agus de mhuir, foráiltear cheana do nós imeachta práinne faoi choinníollacha áirithe. Mar chuid den athbhreithniú ar an Rialachán maidir le hAersheirbhísí, breithneoidh an Coimisiún roghanna lena n-éascófar do na Ballstáit conarthaí seirbhíse poiblí a bhronnadh go práinneach chun nascacht bhunúsach i ngéarchéim a áirithiú.

Iarrann an Coimisiún freisin ar na húdaráis réigiúnacha agus áitiúla a n-ullmhacht a fheabhsú. I ndiaidh na teorach maidir le pleanáil do shoghluaisteacht uirbeach a bheidh níos athléimní agus níos stóinsithe⁷¹, chuir an Coimisiún in iúl gur gá ullmhú le haghaidh aon teagmhais agus an tábhacht a bhaineann le soghluaisteacht uirbeach in athléimneacht fhoriomlán na gceantar uirbeach. Bheadh an méid sin léirithe sa ghníomhaíocht leantach, amhail moladh ón gCoimisiún maidir le pleananna soghluaisteachta uirbí inbhuanaithe atá beartaithe in 2022 agus plé tiomnaithe le saineolaithe ó na Ballstáit agus ó chathair maidir le bearta breise chun soghluaisteacht uirbeach a dhéanamh níos athléimní.

Bealach eile chun nascacht íosta a áirithiú i ngéarchéim is ea athléimneacht an bhonneagair iompair agus na n-oibreoirí i gcoinne na suaití a neartú. Sa togra ón gCoimisiún le haghaidh rialachán nua TEN-T, bheadh ar na Ballstáit slándáil agus athléimneacht ghréasán TEN-T i gcoinne athrú aeráide, tubaistí comhshaoil agus tubaistí de dhéantús an duine, agus teagmhais eisceachtúla eile a dhéanann difear do chóras iompair an Aontais a fheabhsú.

Tá an Coimisiún ag fiosrú tionscnamh reachtach chun paisinéirí a chosaint ar an riosca a bhaineann le géarchéim leachtachta nó dócmhainneacht iompróirí iompair – staid a bhaineann go minic le géarchéim. Ina theannta sin, déanfaidh an Coimisiún cearta paisinéirí a shoiléiriú agus a chosaint nuair a chuirfidh géarchéim iad faoi bhrú, agus soiléireoidh sé conas iad a chosaint ar rioscaí nach gcumhdaítear faoi rialacha reatha AE maidir le cearta paisinéirí.

6) Eolas iompair a chomhroinnt

Tá comhroinnt faisnéise i measc na bpríomhghníomhaithe ríthábhachtach. Ba cheart don Choimisiún, d'údarais na mBallstát (lena n-áirítear údarais ar an leibhéal fonáisiúnta), gníomhaireachtaí AE, institiúidí eile AE (lena n-áirítear an Pharlaimint agus an Chomhairle), cuideachtaí iompair,

71 COIM (2021) 811 final

paisinéirí, oibríthe iompair, gnólachtaí, agus eagraíochtaí agus comhlachais iompair faisnéis atá cothrom le dáta a chomhroinnt agus rochtain a bheith acu uirthi ionas gur féidir leo a bheith ina gcomhpháirtithe i dtaca le fadhbanna a réiteach. Tá plé agus comhar rialta ar an leibhéal idirnáisiúnta (e.g. an Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta, an Eagraíocht Mhuirí Idirnáisiúnta agus an Eagraíocht Dhomhanda Sláinte) tábhachtach freisin chun freagairt éifeachtach a thabhairt ar ghéarchéimeanna. Le bheith réidh do gach géarchéim a d'fhéadfadh a bheith ann (e.g. idir dhúbláil idirlín agus chailteanas cumarsáide satailíte), ní mór prótacail maidir leis an gcainéal cumarsáide/scaipthe satailíte is oiriúnaí agus saincheisteanna gaolmhara a bhunú mar chuid den obair a bhaineann le cáis géarchéime. Má dhéantar ionsaí ar phríomhchórais chumarsáide, ba cheart córais mhalartacha agus chúltaca a bhunú le húdarais na mBallstát chun cumarsáid éifeachtúil a áirithiú i measc geallsealbhóirí. Breathnófar ar bhealaí malartacha chun faisnéis a chur in iúl agus a bhailiú chun rochtain a thabhairt ar fhaisnéis fíor-ama má dhéantar miondealú ar na gnáthbhealaí.

Aip Galileo Green Lanes

D'fhorbair Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh don Chlár Spáis aip mhóibíleach Galileo Glas. Tugann sé léargas fíor-ama ar theorainneacha an Aontais agus déanann sé monatóireacht orthu chun tréimhsí feithimh a chur ar fáil. Chuidigh sé le tiománaithe trucaile agus le cuideachtaí iompair taisteal a phleanáil agus aghaidh a thabhairt ar na deacrachtaí a eascraíonn as srianta taistil. Chuidigh sé freisin leis na húdarais náisiúnta idirthuras earraí a bhainistiú ar bhealach níos éifeachtúla. Tá acmhainní curtha ar fáil ag an gCoimisiún agus ag Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh don Chlár Spáis chun aip Galileo Green Lanes a fheabhsú. Tá an aip fheabhsaithe seo á forbairt faoi lán seoil, agus ba cheart go n-áireofaí inti gnéithe agus cumhdach geografach a aithnítear sa Teachtaireacht nuashonraithe maidir le Lánáil Glasa.

7) Comhordú an bheartais iompair a neartú

Leanfaidh Líonra na bPointí Teagmhála Náisiúnta don Iompar de bheith mar an pointe lárnach do phlé ar ghéarchéimeanna iompair. Seachnóidh sé sin cinnteoireacht chomhthreomhar, agus beifear in ann freagairt go tapa, agus déileálfar le gnéithe sonracha iompair i bhfóram a bhfuil eolas teicniúil aige ar an earnáil. Tar éis an taithí dhearfach a fuarthas ón Líonra agus i gcomhréir le tuairimí na bpáirtithe leasmhara maidir leis an ngá atá ann bearta náisiúnta a chomhordú níos fearr agus an t-aga freagartha a laghdú, molann an Coimisiún a ról a threisiú trí líonra níos buaine a dhéanamh de a bhfuil réimse níos leithne cúraimí aige, agus é réidh le freagairt go tapa ag am ar bith. Ba cheart don Líonra leanúint de bheith ag obair go solúbtha agus go neamhfhoirmiúil chun freagairt go tapa do ghéarchéim atá ina cúis le mórshuaitheadh marthanach ar chóras iompair an Aontais. Ba cheart go bhfeidhmeodh sé mar fhóram chun bearta teagmhasacha agus a ndíghníomhachtú a phlé agus a chur chun feidhme. Is é an Coimisiún a bheidh ina chathaoirleach ar an Líonra, a thabharfaidh le chéile ionadaithe aireachtaí agus gníomhaireachtaí iompair na mBallstát agus gníomhaireachtaí iompair an AE. D'fhéadfaí cuireadh a thabhairt do pháirtithe eile, amhail gníomhaireachtaí agus comhlachtaí eile de chuid an AE, ionadaithe aireachtaí eile de chuid na mBallstát, agus geallsealbhóirí iompair, páirt a ghlacadh i bplé de réir an cháis.

Áiritheoidh an Coimisiún sreabhadh faisnéise idir an Líonra, IPCC, grúpaí eile de chuid na Comhairle agus fóraim AE agus idirnáisiúnta. Tuairisceoidh an Líonra freisin ar thorthaí freachnaimh ullmhachta i gcomhair géarchéimeanna a eagraíonn gníomhaireachtaí an AE agus comhpháirtithe idirnáisiúnta. Féadfaidh sé freisin oiliúint thiomnaithe a mholadh agus a chomhordú chun prótacail a thástáil agus ullmhacht i gcomhair géarchéimeanna a fheabhsú. Glacfaidh an Líonra

páirt i gcleachtaí ullmhachta nuair is iomchuí. Leanfaidh an Coimisiún de bheith ag déanamh faireacháin go rialta ar amanna feithimh ag pointí trasnaithe teorann lána glasa agus tuairisceoidh sé orthu sin don Líonra. Ar an gcaoi sin, beifear in ann freagairt go pras d'aon saincheisteanna atá ag teacht chun cinn.

8) An chibearshlándáil a neartú

Cuirfidh an Coimisiún dlús leis an gcomhar cibearshlándála le Gníomhaireacht Sábháilteachta Eitlíochta an Aontais Eorpaigh (EASA), leis an nGníomhaireacht Eorpach um Shábháilteacht Mhuirí (EMSA), le Gníomhaireacht Iarnróid an Aontais Eorpaigh (ERA), le Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh chun Bainistiú Oibríochtúil a dhéanamh ar Chórais Mhórsála TF sa Limistéar Saoirse, Slándála agus Ceartais agus ENISA. Cuireann reachtaíocht reatha eitlíochta agus muirí an AE d'obleagáid ar údaráis agus ar gheallsealbhóirí measúnuithe riosca a dhéanamh a shainaithníonn sonraí agus córais rithábhachtacha agus a chuireann bearta oiriúnacha i bhfeidhm chun aghaidh a thabhairt ar aon rioscaí iarmharacha. Ba cheart na bearta sin a fhorbairt tuilleadh chun cibearfheasacht, cibear-athléimneacht, oiliúint agus comhroinnt faisnéise a fheabhsú. I gcomhréir le Gníomhaíocht 3, ba cheart rioscaí cibearionsaithe a chur san áireamh agus aghaidh a thabhairt orthu nuair is gá sna hathbhreithnithe a dhéanfar amach anseo ar reachtaíocht iompair an Aontais.

Mhol an Coimisiún creat reachtach cuimsitheach chun an bonneagar criticiúil a chosaint, creat a chumhdódh teacht aniar na hearnála iompair freisin. Leis an togra le haghaidh athbhreithniú ar Threoir maidir le hathléimneacht na n-eintiteas criticiúil⁷², ceanglaítear ar eintitis chriticiúla arna sainaithint ag na Ballstáit mar eintitis a sholáthraíonn seirbhísí bunriachtanacha sa mhargadh inmheánach, measúnuithe riosca a dhéanamh agus bearta chun athléimneacht a fheabhsú a ghlacadh chun go mbeidh siad níos athléimní i gcoinne gach riosca ábhartha de dhéantús an duine agus i gcoinne gach riosca nádúrtha neamhchíbear. A luaithe a ghlacfar an téacs deiridh, oibreoidh an Coimisiún chun a áirithiú go gcuirfear chun feidhme é go tráthúil agus chun tacaíocht a thabhairt do na Ballstáit agus d'eintitis chriticiúla, lena n-áirítear forléargas riosca ar leibhéal an Aontais, comhroinnt dea-chleachtas, cleachtaí, chomh maith le comhar leis na Ballstáit a éascú. Ina thogra comhthreomhar le haghaidh athbhreithniú a dhéanamh ar an Treoir maidir le Slándáil Líonra agus Faisnéise, molann an Coimisiún⁷³ athléimneacht agus ullmhacht a neartú trína cheangal ar eagraíochtaí, lena n-áirítear eagraíochtaí san earnáil iompair, bearta leanúnachais gnó agus bearta bainistithe géarchéime a chur i bhfeidhm.

Leanfaidh an Coimisiún agus gníomhaireachtaí an Aontais de bheith ag tacú le forbairt prótacal cibearshlándála chun leanúnachas gnó a áirithiú i gcás teagmhais. D'eisigh ENISA treoir maidir le rioscaí cibearshlándála a bhainistiú san earnáil iarnróid⁷⁴ agus i gcalafoirt⁷⁵. Tá EASA ag obair ar reachtaíocht chun sábháilteacht san eitlíocht shibhialta a áirithiú. Tá EMSA ag obair leis na Ballstáit agus leis an tionscal muirí chun bearnaí cibearshlándála a d'fhéadfadh a bheith ann agus bearta chun aghaidh a thabhairt orthu a shainaithint. Beidh an obair sin mar bhonn chun tuilleadh oibre a dhéanamh leis an gCoimisiún, amhail bearta cibearshlándála do longa.

72 COM(2020) 829 final

73 COM(2020) 823 final

74 <https://www.enisa.europa.eu/publications/railway-cybersecurity-good-practices-in-cyber-risk-management>

75 <https://www.enisa.europa.eu/publications/guidelines-cyber-risk-management-for-ports/>

Oibreoidh an Coimisiún le comhpháirtithe idirnáisiúnta freisin. Ghlac ECFE treoir in 2021 chun taisteal idirnáisiúnta a éascú, bunaithe ar Threoir AE DCC agus treoir eile ón AE⁷⁶. Ghlac an Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta (ICAO) caighdeán maidir le bearta coisctheacha cibearshlándála, a trasúidh i ndlí slándála eitlíochta an Aontais in 2019⁷⁷. Ina theannta sin, iarradh i rún A40-12/1 ICAO, ar thíortha agus ar lucht tionscail, i measc nithe eile, bagairtí agus rioscaí cibearshlándála d'oibríochtaí na heitlíochta sibhialta agus do chórais chriticiúla agus na hiarmhairtí a bhaineann leo a shainaithint. Tá an Coimisiún agus na Ballstáit ag obair go gníomhach freisin i roinnt gníomhaíochtaí cibearshlándála ICAO atá ar siúl faoi láthair, lena n-áirítear plean gníomhaíochta cibearshlándála ICAO a chur chun feidhme⁷⁸. Leanfaidh an Coimisiún de bheith ag obair i ndlúthchomhar le EUROCONTROL chun cur chuige comhchuibhithe maidir le cibearshlándáil agus cibear-athléimneacht a chur chun cinn trí fheasacht a mhúscailt agus trí oibriú leis na geallsealbhoirí chun cibearchosaintí a fhorbairt. Ar an gcaoi chéanna, leanfaidh an Coimisiún de bheith ag tacú leis an gcibearshlándáil mhuirí idirnáisiúnta san Eagraíocht Mhuirí Idirnáisiúnta (IMO). Go háirithe, molann IMO go rachadh cuideachtaí loingseoireachta i ngleic go leordhóthanach le cibear-rioscaí ina gcórais bainistithe sábháilteachta, agus go bhfuil treoirínite dréachtaithe ag comhlachais tionscail lena bhforbraítear an méid sin.

9) Teagmhas iompair a thástáil

Molann an Coimisiún, in éineacht le gníomhaireachtaí ábhartha nó gníomhaithe eile, agus ag tógáil ar na próisis atá ann cheana, tástálacha teagmhasacha a dhéanamh chun measúnú a dhéanamh ar ullmhacht i gcomhair géarchéimeanna i gcomhréir leis an bplean seo.

Ba cheart na tástálacha sin a chomhtháthú i gcóras ginearálta bainistithe géarchéime an Choimisiúin agus, a mhéid is féidir, ba cheart iad a bheith mar chuid de chleachtaí AE atá ann cheana, chun ionchur agus torthaí a uasmhéadú. Mar shampla, áirítear comhpháirt iompair i gcleachtadh Chomhthreomhar agus Chomhordaithe 2022. D'fhéadfadh tástálacha den sórt sin tógáil ar chásanna a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do chóras iompair an Aontais, amhail paindéim, tubaiste nádúrtha, ionsaí sceimhlitheoireachta, ganntanas fuinnimh, cibear-ionsaí mórsála (lena n-áirítear éasamh) nó éradadh mór teileachumarsáide. Ag brath ar an gcomhthéacs, ba cheart iarrachtaí a dhéanamh ról suntasach a thabhairt do ghníomhaithe ábhartha a d'fhéadfadh cur go mór leis na tástálacha a mhéid is féidir, amhail ENISA, EMSA, EASA, Bainisteoir Líonra EUROCONTROL agus ERA. D'fhéadfadh an Cell Eorpach um Chomhordú Eitlíochta i gcás Géarchéime, atá á bhainistiú ag Bainisteoir Líonra EUROCONTROL, a bheith lárnach ó thaobh aghaidh a thabhairt ar dhúshlán san earnáil eitlíochta, amhail srianta sláinte, teorann agus taistil.

Na ceachtanna a foghlaimíodh ó na tástálacha teagmhasacha sin, ba cheart go gcuideoidh siad leis an tionscal iompair agus leis na húdaráis, de réir mar is iomchuí, agus a bpleananna leanúnachais gnó féin á bhforbairt acu. Ba cheart dóibh córais chúltaca agus réitigh iomarcacha a chur ar bun (e.g. bealaí malartacha, soláthar éagsúlaithe, breoslaí malartacha, bunachair sonraí chúltaca, nascacht gan bhriseadh, agus córais agus bonnagair teicneolaíochta eile) chun freagairt do ghéarchéimeanna

76 <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/oecd-initiative-for-safe-international-mobility-during-the-covid-19-pandemic-including-blueprint-d0594162/>

77 Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) 2019/1583 ón gCoimisiún an 25 Meán Fómhair 2019 lena leasaítear Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) 2015/1998 lena leagtar síos bearta mionsonraithe maidir le cur chun feidhme na gcaighdeán bunúsach comhchoiteann i ndáil leis an tslándáil eitlíochta, maidir le bearta cibearshlándála, C/2019/6825, IO L 246, 26.9.2019, lgh. 15-18

78 <https://www.icao.int/cybersecurity/Pages/Cybersecurity-Action-Plan.aspx>

éagsúla. Ba cheart do na Ballstáit leanúint freisin d’athléimneacht agus d’infhaighteacht an bhonneagair iompair ina gcríoch (lena n-áirítear calafoirt agus aerfoirt) a neartú agus a áirithiú go bhfuil seirbhísí coimhdeacha ar fáil (amhail rochtain ar stáisiúin athbhreoslaithe, leibhéal leordhóthanach sláintíochta, lónadóireachta agus seirbhísí cóiríochta). Ba cheart torthaí na bhfreachnamh teagmhasach a úsáid freisin ar mhaithe le hoiliúint (i gcomhar le geallsealbhoirí iompair agus leis na Ballstáit) agus chun feasacht a ardú. Pléifidh Líonra na bPointí Teagmhála Náisiúnta Iompair na ceachtanna a foghlaimíodh ó na cleachtaí agus molfaidh siad oiliúint thiomnaithe ullmhachta de réir mar is iomchuí.

10) Comhar le comhpháirtithe idirnáisiúnta

D’fhéadfadh gné dhomhanda a bheith ag baint le haon ghéarchéim a dhéanadh difear do chóras iompair an AE. Léiríonn aiseolas ó chomhairliúchán poiblí⁷⁹ an gá atá le sásraí comhordúcháin idirnáisiúnta a neartú toisc gur léirigh paindéim COVID-19 laigí maidir leis an gcumas an fhreagairt dhomhanda a chomhchuihbhiú. Dá bhrí sin, ba cheart dlús a chur le hullmhacht le haghaidh géarchéimeanna a phlé go rialta le príomh-chomhpháirtithe idirnáisiúnta an Aontais, go háirithe na comhpháirtithe sin a bhfuil naisc nascachta níos dlúithe acu agus iad siúd a bhfuil taithí ar ghéarchéimeanna ar leith acu, i gcomhréir leis an Tairseach Dhomhanda. Leag paindéim COVID-19 agus ionradh na Rúise ar an Úcráin béim ar an tábhacht a bhaineann le comhar leis na Balcáin Thiar – tríd an gComhphobal Iompair – chun go n-oibreoidh na lánaí glasa go héifeachtach lasmuigh den AE, **agus chun gréasán TEN-T a leathnú.** Ar an gcaoi chéanna, léirigh na géarchéimeanna a tharla le déanaí a thábhachtaí atá sé aird ar leith a thabhairt ar an Áise Láir agus ar na limistéir iargúlta agus ar na críocha thar lear, i bhfianaise na riachtanas sonracha iompair atá acu. Leanfaidh an Coimisiún agus SEGS d’ullmhacht i gcomhair géarchéimeanna a chur chun cinn sna fóraim agus sna heagraíochtaí idirnáisiúnta ábhartha uile, amhail ICAO agus IMO. Ina theannta sin, leis an leasú atá beartaithe ar Chód Teorainneacha Schengen, chun cuíchóiriú a dhéanamh ar an nós imeachta chun srianta taistil neamhriachtanacha a ghlacadh, leagtar béim freisin ar an ngá atá le dea-chomhar le tíortha nach bhfuil san Aontas. Tá an comhar idir an tAontas agus ECAT dírithe cheana féin ar bhagairtí hibrideacha, bunaithe ar Dhearbhuithe Comhpháirteacha 2016 agus 2018 na Bruiséile⁸⁰.

4 CONCLUÍDÍ

Tá ionsaí na Rúise i gcoinne na hÚcráine ag cur isteach go mór ar chóras iompair an Aontais Eorpaigh. Cuireann ardú praghsanna ola agus gáis, slabhraí soláthair briste, dúnadh sciála agus margadí, agus ganntanas oibríthe iompair a d’fhéadfadh a bheith ann leis na dúshláin atá ann faoi láthair a bhaineann le paindéim COVID-19. Mar sin féin, léiríonn an choinbhleacht go bhfuil cuid mhór foghlamtha ag an Aontas ó ghéarchéim COVID-19 trína thapa a d’fhreagair sé don chogadh cheana féin. Leag an choinbhleacht béim freisin ar an ngá atá ann spleáchas an Aontais ar na breoslaí iontaise allmhairithe a laghdú.

Tá athrú ag teacht ar thimpeallacht an riosca agus teastaíonn an tacar cuimsitheach uirlisí a leagtar amach sa Teachtaireacht seo. Is féidir, agus ba cheart, cur leis an leibhéal ullmhachta. Cuireann tionscnaimh maidir le cosc agus ullmhacht ar ár gcumas dul in oiriúint don athrú aeráide agus rioscaí atá ag teacht chun cinn a mhaolú, ach ní mór iad a oiriúnú agus a athbhreithniú i gcónaí. Is gá leanúint de na córais réamhrabhadh a fheabhsú agus a neartú maidir le faisnéis inghníomhaithe chun gur féidir cinnteoireacht fheasach a dhéanamh, agus chun a áirithiú go ndéanfar luathfhaisnéis agus luathfheasacht a aistriú tuilleadh go luath. Níl aon réiteach ullamh chun aghaidh a thabhairt ar

⁷⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13056-Contingency-plan-for-transport_en

⁸⁰ Féach an Séú tuarascáil ar dhul chun cinn maidir le cur chun feidhme na sraithe comhchoitinne tograí a d’fhorghuinnigh Comhairlí an Aontais agus ECAT an 6 Nollaig 2016 agus an 5 Nollaig 2017, 3 Meitheamh 2021.

ghéarchéim dhothuartha amach anseo. Is é an réiteach is fearr an t-eolas ar leochaileachtaí agus ar na rioscaí a fheabhsú agus iad a mhaolú. Cruthófar agus cothabhálfar leis sin cumas an Aontais freagairt thapa, chomhordaithe agus chomhoibríoch a dhéanamh idir bearta AE, bearta náisiúnta agus bearta áitiúla.

Tá sé fíor-riachtanach go gcuirfidh na Ballstáit na prionsabail theagmhasacha i bhfeidhm agus go mbainfidh siad lánúsáid as bosca uirlisí teagmhais an Choimisiúin, rud a mheaitseálann na huirlisí éagsúla do na fadhbanna sonracha a bhfuiltear chun aghaidh a thabhairt orthu. Déanfaidh an Coimisiún an próiseas sin a stiúradh go gníomhach chun ullmhacht a fhorbairt chun freagairt ar ghéarchéim i gcomhar le gníomhaireachtaí an AE, trí Líonra na bPointí Teagmhála Náisiúnta don Iompar a chomhordú agus trí phlé rialta a choimeád le comhpháirtithe agus le geallsealbhóirí idirnáisiúnta.

Tacóidh an Coimisiún leis na Ballstáit a n-ullmhacht i gcomhair géarchéimeanna a fheabhsú. Ba cheart do na Ballstáit an comhar agus an plé le páirtithe leasmhara a threisiú chun dlús a chur lena n-ullmhacht agus lena bhfreagairt do ghéarchéim a bhfuil tionchar aici ar an earnáil iompair, bunaithe ar an taithí a fuarthas ó ghéarchéimeanna COVID-19 agus na hÚcráine agus ó chleachtaí teagmhasacha éagsúla. Tacóidh an Coimisiún leis an bpróiseas sin freisin trí thástálacha rialta ionsamhlúcháin géarchéime a eagrú le gníomhaireachtaí an Aontais, agus roinnfidh sé na ceachtanna a fhoghlaiméofar.

Iarrann an Coimisiún ar an bParlaimint agus ar an gComhairle páirt iomlán a ghlacadh san obair reachtach chun athléimneacht earnáil iompair an Aontais a nuachóiriú agus a neartú. Beidh sé ríthábhachtach bailchríoch a chur ar an obair ar na tograí atá ar feitheamh maidir le TEN-T, Córais Chliste Iompair, Aerspás Eorpach Aonair, Eitlíocht Athbhreoslaithe, BreoslaEU Muirí, agus an Rialachán maidir le Bonneagar Breosla Malartach chun athléimneacht fhadtéarmach in iompar an Aontais a mhéadú. Ba cheart d'údaráis réigiúnacha agus áitiúla an Aontais oibriú leis an gCoimisiún freisin chun an tsoghluasteacht uirbeach a fheabhsú, i gcomhréir leis an gCreat nua um Shoghluasteacht Uirbeach.